

АНОТАЦІЇ

Амоша О. І., Залознова Ю. С., Брюховецька Н. Ю., Булеєв І. П. *Інтелектуалізація підприємств реального сектору як перспективний напрям розвитку сучасної економіки (висновки та рекомендації за результатами проведення науково-практичної онлайн-конференції).* — С. 218.

Відповідно до Постанови Президії НАН України «Про заходи НАН України з відзначення 30-ї річниці Незалежності України» від 03.03.2021 р. № 82 Інститутом економіки промисловості НАН України 4 жовтня 2021 р. проведено науково-практичну онлайн-конференцію з **Проблем та перспектив розвитку сучасної економіки**. За результатами обговорення проблем реального сектору економіки інтелектуалізацію підприємств визначено як перспективний напрям сучасності.

У доповідях учасників розкрито об'єктивний зв'язок суспільного поділу праці та процесів інтелектуалізації як поділ і спеціалізацію знань, що має певний порядок тактів поділу праці. Будь-які системи поділу праці мають «горизонтальний» вимір — задаються процесом перетворення матеріалу у кінцевий продукт — і «вертикальний» — визначаються процесами використання знарядь праці, накопичення, систематизації, освоєння і використання знань. Поділ та трансформація відносин праці обумовлює промислові революції, стимулює технічний та інтелектуальний прогрес, формує довгі хвилі та цикли розвитку матеріального і духовного світу. Інтелектуалізація виробництва розширює простір для адаптивного поділу праці, її вертикальна складова створює умови для переходу до нового такту інтелектуалізації.

Обґрунтовано, що в державній економічній політиці і методології досліджень стоїть завдання відродження економіки та промисловості у напрямі Індустрії 4.0 на основі інтелектуалізації підприємств. Ключовими учасниками відновлення промисловості визнано: державу, бізнес, наукові (передусім НАН України) організації, інші зацікавлені учасники. Розвиток промислових підприємств у напрямі Індустрії 4.0 не означає моментальну відмову від традиційних виробництв III-IV технологічних укладів. Окремі галузі та підприємства мають потенціал більш швидкого виходу на нові стандарти та долучення до світових ланцюгів створення вартості. Виявлено актуальні державні механізми поглиблення інтелектуалізації: імпортозаміщення; стимулювання експорту; державно-приватне партнерство; розвиток людського капіталу. Національні підприємства повинні мати пріоритет перед зарубіжними при належній якості продукції. Експорт у промисловості доцільно посилювати після насичення внутрішнього ринку. Показано, що інтелектуалізація потребує від підприємств: впровадження цифрових інструментів управління виробництвом; націленості менеджменту на поглиблення інтелектуалізації, перманентної трансформації у напрямі сучасних технологічних реалій; формування цифрової культури та цінностей інтелектуалізації, розвитку цифрових навичок персоналу.

Ключові слова: інтелектуалізація підприємств, сучасна економіка, розвиток персоналу, державні механізми, науково-практична онлайн-конференція.

Амоша О. О., Кочешкова І. М. *Ландшафтний парк як спосіб ревіталізації відвалів доменних шлаків.* — С. 71.

Шлакові відвали негативно впливають на стан довкілля, погіршуючи його, в той же час у світі є приклади ревіталізації промислових територій, в тому числі відвалів.

Багато років тому в Азовському морі в акваторії Маріуполя з'явилася гора шлаку. Вона створена штучно із залишків металургійного виробництва.

Переробка шлаку — процес тривалий. І вона може вирішити проблему в одному єдиному випадку: якщо шлаки, що знову утворюються, переробляються на 100%. Але це стосується лише нових відходів. Зі старими — складніше. Наприклад, у випадку з Маріупольською горою шлак там уже настільки злежався, що повністю забрати його з узбережжя буде практично неможливо.

Ландшафтна рекультивация постіндустріальних об'єктів — новий напрямок для всього світу. В статті розглянуто можливості озеленення шлакових відвалів.

Враховуючи стан шлакової гори та можливості озеленення відвалів є можливим і доцільним створення ландшафтного парку на її місці. Щоб ландшафтний парк відповідав сучасним екологічним нормам треба повністю забезпечити його енергією з відновлювальних джерел.

У той же час потрібно аби всі зрозуміли, що такий проект, як створення ландшафтного парку, стосується кожного з мешканців міста. Оскільки у створенні ландшафтного парку зацікавлені всі, то найбільш прийнятним буде акціонерний краудінвестинговий проект.

Отже, можливою та найбільш доцільною для вирішення проблеми шлакових відвалів є ревіталізація, тобто створення ландшафтного парку із використанням відновлювальних джерел енергії на засадах краудінвестингу.

Ключові слова: доменні шлаки, відвали, ревіталізація, озеленення, ландшафтний парк, краудінвестинг.

Андрушків Б. М., Гагалюк О. І., Кирич Н. Б., Погайдак О. Б., Череп А. В., Шерстюк Р. П. *Шляхи та інструментарій підвищення ефективності використання природних ресурсів в Україні (управлінські механізми і засоби переробки сірководневої суміші на водень у Чорному морі).* — С. 27.

Стаття присвячена можливостям використання сірководневої суміші, що міститься у глибинах Чорного моря, як сировини для переробки у водень та отримання сірки, як побічного продукту переробки. Розглянуто перспективи та проблеми використання енергетичних ресурсів в умовах енергетичної кризи в Україні.

Унаслідок проведених геолого-розвідувальних робіт та аналітичних досліджень встановлено запаси сірководневої суміші, запропоновано механізми та засоби її переробки у водень. Зокрема розглянуто доцільність застосування абсорбційно-електрохімічного методу очищення водню від сірки, яку знову ж таки можна використовувати як побічний продукт для потреб національної економіки. Виявлено, що в процесі довготривалої експлуатації, внаслідок часткового руйнування елементів електрохімічного реактору, ефек-

тивність існуючих установок очищення знижується порівняно з допустимими показниками. Встановлено, що санітарно-захисні заходи для переробки сировини не відповідають Державним санітарним правилам охорони атмосферного повітря населених місць. З екологічних позицій запропоновано використати економіко-математичне моделювання процесів масообміну в газорідній системі з урахуванням гідродинамічних процесів в абсорбційно-електрохімічних установках очищення повітря від сірководню і т.д.

Визначено шляхи активізації процесу наукових розробок з цієї та суміжної проблематики, її економічну ефективність. Вивчено економічні, екологічні та безпекові чинники впливу на активізацію процесів переробки сірководневої суміші. Описано механізми і засоби підвищення ефективності використання сірководневої суміші з Чорного моря. Запропоновано шляхи організації її переробки на водень. Запропоновано здійснити заходи з розробки відповідних науково-технічних програм і створення сприятливого інвестиційного клімату щодо залучення інвестицій для їх реалізації.

Ключові слова: водень, сірка, сірководень, переробка сірководневої суміші, екологічна безпека, абсорбція, процес масообміну, електрохімічний реактор, механізми, засоби.

Антонюк В. П. *Людський капітал України в контексті міжнародних порівнянь: проблеми і завдання його розвитку для забезпечення технологічних змін.* — С. 135.

У статті обґрунтовано актуальність завдання формування людського капіталу України для забезпечення технологічної трансформації економіки. Зроблено огляд міжнародних оцінок людського капіталу, які здійснюються Всесвітнім економічним форумом та Світовим банком (СБ). Висвітлено методику і результати оцінки людського капіталу країн світу Групою Світового банку у 2018 та 2020 рр. Зроблено порівняльний аналіз позицій України та окремих європейських країн у міжнародному рейтингу, що дало можливість виявити сфери відставання. Зроблено висновок, що найбільші проблеми спостерігаються у сферах здоров'я й освіти. Низька якість освіти призводить до втрати частини років навчання та не забезпечує можливостей формування сучасних продуктивних здібностей, які необхідні в епоху четвертої промислової революції. Висока смертність у працездатному віці, особливо чоловіків, призводить до прямої втрати сформованого людського капіталу. Саме тому Індекс людського капіталу України, за оцінкою СБ, складає 84% від його значення у Польщі. Тому в Україні важливо розробити й реалізувати стратегію формування, розвитку та збереження людського капіталу.

Ключові слова: людський капітал, оцінка людського капіталу, індекс людського капіталу, Світовий банк, якість освіти, зовнішнє незалежне оцінювання, здоров'я населення.

Бойченко М. В. *Зелена логістика вантажоперевезень: проблеми, шляхи вирішення.* — С. 152.

Транспортна галузь є одним з основних джерел негативного впливу на довкілля.

Головними проблемами, що стримують розвиток зеленої логістики в Україні, є: підпорядкованість екологічних пріоритетів економічній доцільності; неефективна система державного управління у сфері охорони довкілля; незадовільний рівень дотримання

природоохоронного законодавства та екологічних прав і обов'язків громадян; незадовільний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства та забезпечення невідворотності відповідальності за його порушення; відсутність чіткого алгоритму щодо впровадження зеленої логістики у компанії; відсутність мотивації щодо впровадження зеленої логістики; відсутність прямих причинно-наслідкових зв'язків між ланцюгами постачання та екологією тощо.

В Україні механізмами, які дозволяють вирішити завдання розвитку економічного регулювання і ринкових інструментів охорони довкілля від негативного впливу від пересувних джерел забруднення, можуть бути: встановлення плати за негативний вплив на довкілля з урахуванням витрат, пов'язаних із здійсненням природоохоронних заходів; заміна практики стягування плати за понадлімітне забруднення довкілля на практику відшкодування шкоди, заподіяної довкіллю; стимулювання підприємств, які здійснюють програми екологічної модернізації транспортних засобів; забезпечення переваги на перевезення (при інших рівних умовах) підприємствам, які дотримуються екологічних вимог; поетапне впровадження системи декларування дотримання екологічних вимог та проведення екологічного аудиту; підвищення екологічної і соціальної відповідальності бізнесу.

Ключові слова: вантажоперевезення, забруднення, зелена логістика, проблеми, охорона довкілля, механізм.

Булєєв І. П., Зюзь Д. В. *Сучасний стан та перспективи розвитку державних підприємств геологорозвідувальної галузі.* — С. 50.

Проаналізовано сучасний стан функціонування державних підприємств геологорозвідувальної галузі в контексті їх здатності до виконання нових пошуково-розвідувальних робіт та переоцінки наявних перспективних об'єктів, зокрема, встановлено, що: деякі підприємства мають заборгованість із заробітної плати, а також значний податковий борг; переобтяжені замороженим і морально застарілим майном; обсяги відрахувань частини чистого прибутку до державного бюджету не дозволяють вчасно оновлювати основні засоби виробництва, а також не сприяють підприємницькій ініціативі. Проаналізовано нормативно-правові документи в частині державного фінансування на розвиток мінерально-сировинної бази. З урахуванням тенденцій та сучасного стану підприємств надано прогноз щодо їх функціонування у найближчій перспективі. Зазначено, що структурно-галузєва та державна політика в цілому є несистемною, нелогічною, позбавленою стратегічного планування. Надано пропозиції, які мають посприяти розвитку державних підприємств геологорозвідувальної галузі.

Ключові слова: державні підприємства; геологорозвідувальна галузь; мінерально-сировинна база; геологорозвідувальні роботи; державна політика; стратегічне планування; всержавний план.

Двігун А. О. *Вплив реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади на регіональний розвиток.* — С. 58.

У статті досліджено питання реформи адміністративно-територіального устрою в Україні, як чинника зміцнення територіального розвитку, станом переходу до другого етапу реформи. Дана оцінка стану ресурсоспроможності громад на цьому етапі, охарактеризовані

проблеми, що стримують процеси формування спроможних громад та негативні наслідки для формування фінансово-економічного потенціалу громад та регіонів. Сформульовано висновки.

Ключові слова: децентралізація, реформа адміністративно-територіального устрою, спроможність громад, місцеві стратегії, регіональні диспропорції.

Єрфорт І. Ю. *Методичні основи оцінки цінкових процесів підприємства.* – С. 156.

Вирішено завдання визначення наскільки рівень діючих цін і їх динаміка (стабільність, мінливість) задовольняють вимозі нарощування майбутніх грошових потоків підприємства як основи його вартості; як за рахунок цінového маневрування створити додаткові грошові потоки, збільшуючи тим самим вартість.

Запропонована наукова розробка проблеми ціноутворення на промисловому підприємстві має наступні теоретико-методологічні відмінності і переваги в порівнянні з існуючими роботами.

Управління цінovими процесами орієнтоване на цілі й ідеологію стратегічного управління підприємством, на забезпечення узгодженості поточних рішень з довгостроковими цілями; ціни перетворюються в інструмент стратегічного управління підприємством, що найбільш важливо для підприємств, які реалізують стратегію розвитку.

Цінovий механізм стає орієнтованим на вартісні показники інтегральної властивості як основу прийняття цінovих рішень. Таким чином, менеджмент підприємства отримує можливість приймати в сфері регулювання цін рішення, що мають кращий потенціал збільшення вартості.

Стратегія цінovої гнучкості, що реалізується через регулювання поточних цінovих коливань у діапазоні, що задовольняє вимогу не зниження рентабельності інвестованого капіталу, забезпечує досягнення ефективного управлінського компромісу між рішеннями про поточні та майбутні грошові потоки, збалансування маркетингових рішень з фінансовими наслідками.

Ключові слова: цінovі процеси, коефіцієнт зміни цін, період стійкості цін, калькуляційний аспект маржинальної теорії ціноутворення, ефективні межі цінovих змін, показник гнучкості цінovого механізму підприємства.

Задорожний Г. В. *Глобальна освіта і національна господарська еліта: методологічні засади осмислення проблеми.* – С. 223.

У руслі виживання людства розглядаються проблеми формування господарської еліти як головного суб'єкта відродження України. Електронна школа представлена як протилюдяний проєкт глобалізації, спрямований проти формування господарської еліти. Глобальна освіта майбутнього – головний тренд позбавлення особистості людини через повне ігнорування духовності та моральності. Господарська еліта – це фундаментальний суб'єкт відродження національної системи господарювання. Потрібна кардинальна зміна світогляду в форматі людяності для формування національної господарської еліти. Розкрито роль шкільної та вищої освіти у процесі протидії розлюдненню і творенню людяного майбутнього.

Ключові слова: духовність, інтелект, господарська еліта, глобальна освіта, особистість, духовно-ноосферно-сталій господарський розвиток, ідентичність, цінності.

Залознова Ю. С., Солдак М. О. *Міжнародний високотехнологічний кластер як складова сучасної концепції європейської інтеграції до науково-освітнього та інноваційного простору.* – С. 113.

Україні для стабільного, всеохоплюючого та сталого економічного зростання необхідна сучасна промисловість, заснована на розробленні та впровадженні інноваційних технологій Індустрії 4.0. Значний інноваційний потенціал мають високотехнологічні виробництва та послуги. Для їх розвитку Україна має вигідно використати можливості інтеграції до Європейського дослідницького простору як інструменту адаптації стандартів і норм Європейського Союзу у сфері освіти, науки та інновацій.

Мета статті полягає в обґрунтуванні науково-методичних положень щодо формування відповідної ніші українсько-польського науково-освітнього та інноваційного простору у вигляді пілотного проєкту створення міжнародного високотехнологічного кластера Індустрії 4.0 за участю промислових підприємств та установ освіти і науки.

На прикладі Придніпровського економічного району обґрунтовано науково-методичні положення проведення експерименту з формування відповідної ніші українсько-польського науково-освітнього та інноваційного простору у вигляді пілотного проєкту створення міжнародного високотехнологічного кластера. Відзначено, що його ключовим актором може виступати науковий центр – установа, зорієнтована на виконання конкретних функцій з метою науково-інноваційного забезпечення модернізації промисловості безвідносно до адміністративно-територіальних меж. Ефективне функціонування технологічних парків є необхідним для об'єднання в єдине ціле освіти, науки та виробництва. Створення представництва головної науково-освітньої установи-стейкхолдера польської сторони на території технопарку в Україні та представництва українського наукового центру на території польського технопарку має забезпечити обом сторонам PR-підтримку на території країн-учасниць, доступ до маркетингових досліджень ринку, експертних консультацій, спілкування з інвесторами, програмами.

Ключові слова: високотехнологічний кластер, науково-освітній та інноваційний простір, промисловість, технологічний парк.

Костенюк Ю. Б., Ткаченко М. О. *Реалізація стратегічних імперативів у розвитку торговельного підприємства.* – С. 161.

Методологія дослідження. Методами дослідження в даній роботі є: аналіз та синтез для виявлення ключових зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на діяльність підприємства; метод наукового узагальнення; статистичні методи узагальнення інформації при дослідженні соціально-економічних явищ.

Результати. Проведено аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища ТОВ «Бюро Вин» та на основі цього визначено стратегічні імперативи підприємства. Під час аналізу було виявлено основних конкурентів компанії в профільній ніші, визначено питому вагу споживання вина в групі алкогольних напоїв в Україні, а також сформовано та визначено внутрішні фактори впливу на діяльність підприємства. Визначено ринкову частку ТОВ «Бюро Вин» та можливості удосконалення внутрішнього потенціалу компанії.

Новизна. Новизною роботи є підхід до оцінки стратегічного положення підприємства та розробки на основі цього стратегічних імперативів, що полягає у всебічному розгляді екзогенних та ендогенних факторів.

Практична значущість. Практичну значущість роботи становить розробка стратегічних імперативів підприємства на основі аналізу впливу соціально-економічних явищ макромасштабу, розрахунку ринкової долі компанії та фінансової стабільності.

Ключові слова: зовнішнє середовище, внутрішнє середовище, конкурентоспроможність, стратегія розвитку, товарооборот вина, інфляція, стратегічні імперативи.

Латишева О. В., Іпатова Н. О., Іпатов В. В. *Интернет-маркетинг як засіб підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності компаній туристичної галузі.* – С. 178.

У даній статті розглядається сутність та можливості використання Інтернет-маркетингових заходів для компаній туристичної галузі, підкреслюється їх позитивне значення, для чого наводяться статистичні дані обсягу ринку реклами та Інтернет-реклами, а також дані економічного ефекту від застосування в умовах конкретного вітчизняного туристичного агентства запропонованих Інтернет-маркетингових заходів, таких як: контекстна та банерна реклама, пошукова оптимізація, SMM-просування.

Встановлено, що на даний час Інтернет став невід'ємною частиною нашого життя, при цьому Інтернет-технології змінили не тільки повсякденне життя суспільства, але й поставили під питання існування як великих підприємств, так і суб'єктів малого, середнього підприємництва.

Обґрунтовано, що практично у всіх галузях сталися кардинальні зрушення, спричинені цими змінами. Конкуренція стала жорсткішою, і ті компанії, які змогли адаптуватися в нових умовах, отримали нові якісні зміни, а ті, які не змогли адаптуватися, зазнали великих втрат.

З'ясовано, що Інтернет-маркетинг є одним із головних інструментів нецінової конкуренції, яка все більше і більше витісняє цінову конкуренцію, засновану на методі зниження цін. Саме тому питання впровадження інтернет-маркетингових засобів потребують подальшого дослідження.

Установлено, що для впровадження Інтернет-маркетингових заходів необхідно визначити цільову аудиторію, скласти портрет клієнта, поставити чіткі цілі і вже наступним кроком обрати канали залучення клієнтів.

Доведено, що Інтернет-маркетинг підходить для любого виду бізнесу, є вигіднішим, ніж наочна реклама. Зауважено, що треба враховувати, що інтернет-маркетинг розвивається дуже швидко, і зможуть виграти тільки ті підприємці, які вміють швидко адаптуватися за новими умовами введення бізнесу.

Ключові слова: Інтернет-маркетинг, Інтернет-маркетингові заходи, контекстна реклама, пошукова оптимізація, SMM-просування, таргетинг, контент-маркетинг.

Мельченко В. І., Фоміченко І. П., Баштовий В. П., Пахомова О. В. *Особливості розвитку Event-менеджменту як елемента інформаційно-комунікаційних технологій у публічному управлінні.* – С. 106.

У статті розглянуто event-менеджмент як складову частину інформаційно-комунікаційних технологій у публічному управлінні. Можливості, перспективи та отримання додаткових переваг, які несе в собі організація even-заходів, та незначна увага зі сторони керівників органів публічного управління свідчить про необхідність проведення досліджень у напрямку актуалізації інструментарію event-менеджменту. Зазначено, що застосування технологій, що пропонуються event-менеджментом, дозволяє оптимізувати витрати на проведення заходів, підвищити авторитетність органів публічного управління, підвищити зацікавленість населення в запропонованих event-заходах та лояльність до діяльності органів влади. Визначено, що використання event-менеджменту цілком логічно відображає зміст діяльності органів публічної влади в умовах інформаційного суспільства. Поєднання комунікативної функції та функції надання послуг за змістом і є призначенням сучасної системи публічного управління.

Основними передумовами впровадження концепції event-менеджменту у діяльність органів влади є демасифікація населення, орієнтир органів влади на споживача адміністративних послуг як повноправного учасника відносин у сфері влади, збільшення попиту на поєднання розважальних та соціальних елементів, потреба у активізації населення задля подолання політичного та соціального абсентеїзму.

Ключові слова: event-менеджмент, захід, моделі, життєвий цикл, публічне управління, комунікації, засоби масової інформації, органи влади.

Новікова О. Ф., Панькова О. В., Азьмук Н. А., Касперович О. Ю. *Становлення нової якості трудового життя в Україні в умовах цифровізації економіки: концептуалізація дослідження.* – С. 204.

У статті авторами визначено та обґрунтовано складові системного концепту наукового дослідження «Становлення нової якості трудового життя в умовах цифрових трансформацій», яке проводиться в межах цільової програми наукових досліджень НАН України «Становлення нової якості життя» на 2021 рік. Актуальність розробки зазначеного концепту обумовлена швидкою трансформацією соціально-трудової сфери, ринку праці та зайнятості в Україні внаслідок розвитку цифрової економіки та необхідністю становлення нової якості трудового життя в Україні в цих умовах. Ключовою проблемою є відсутність системного та збалансованого концептуального, стратегічного та тактичного бачення розвитку соціально-економічної та трудової сфери в сучасних умовах.

Розроблений авторами концепт містить опис проблемного поля, завдань та змістовного наповнення дослідження. Він є основою експертного опитування з проблем якості трудового життя в умовах цифрових трансформацій. Результати дослідження, проведеного на основі авторського концепту, дозволять удосконалити науково-аналітичне підґрунтя з розробки та реалізації державної соціально-економічної політики України та визначити пріоритетність щодо формування нормативно-правового, організаційно-управлінського, інформаційно-комунікативного та іншого забезпечення становлення нової якості трудового життя в умовах цифрових трансформацій.

Показано доцільність подальшого використання цього концепту, що дозволить уточнити та обґрунтувати дослідницькі пошуки та пріоритети, створити пе-

редумови для започаткування та проведення на постійній основі комплексного моніторингу стану соціально-трудової сфери в умовах цифровізації економіки.

Ключові слова: якість трудового життя, цифрові трансформації, гідна праця, платформна економіка, захист трудових прав і гарантій, соціальний діалог, загрози пандемії COVID-19, розвиток трудового потенціалу України.

Петрова І. П. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку публічно-приватного партнерства в реалізації смарт-спеціалізації в Україні.* — С. 84.

Досліджено сучасний стан розвитку публічно-приватного партнерства та обґрунтовано перспективи розвитку ППП в реалізації смарт-спеціалізації в Україні. Визначено, що реалізація договорів на засадах публічно-приватного партнерства знаходиться на початковій фазі. Незважаючи на удосконалення законодавства щодо партнерської взаємодії держави та бізнесу, кількість проектів ППП не збільшилося. Проаналізовано інформацію щодо публічно-приватного партнерства на сайтах обласних державних адміністрацій. Виявлено, що поступово відбувається інтеграція ППП у практику стратегування соціально-економічного розвитку регіонів на засадах смарт-спеціалізації. Проаналізовано регіональні стратегії розвитку щодо використання публічно-приватного партнерства та надано рекомендації стосовно перспектив розвитку ППП в реалізації смарт-спеціалізації в Україні. Запропоновано розробити План заходів «Дорожню карту» розвитку публічно-приватного партнерства. Виявлено, що результатом розробки «Дорожньої карти» має стати визначення напрямів практичної реалізації регіональної політики України в сфері публічно-приватного партнерства.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, розвиток, стратегія, смарт-спеціалізація, стратегування.

Підоричева І. Ю., Ляшенко В. І., Антонюк В. П., Шевцова Г. З., Швець Н. В., Землянкін А. І. *Зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності».* — С. 231.

Пропозиції фахівців Інституту економіки промисловості НАН України підготовлено в рамках громадського обговорення проекту Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності», запропонованого Міністерством освіти і науки України 13 жовтня 2021 р. на офіційному сайті (посилання: <https://mon.gov.ua/ua/news/gromadske-obgovorennya-za-konoprojekt-shodo-pidtrimki-ta-rozvitku-innovacijnoyi-diyalnosti?fbclid=IwAR1TZx8pjHrpYmKglHDqRSPgSiLNumPKwx0NWXRstPleZxW4ERTU9sUmQXk>).

Обґрунтовано пропозиції щодо доопрацювання та удосконалення проекту Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності» у частині доповнення й редагування окремих його статей, усунення протиріч з іншими нормативно-правовими актами України. Пропозиції стосуються уточнення визначення термінів (стаття 1), повноважень органів законодавчої та виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності (статті 3-13), елементів інноваційної інфраструктури (статті 14, 17-18), поняття, принципів, мети і завдань здійснення державної політики у сфері інноваційної діяльності (статті 24, 25), засад, принципів

і методів державної підтримки інноваційної діяльності (статті 28, 29).

Вказані пропозиції спрямовано на удосконалення інституціонального забезпечення розвитку інноваційної діяльності та формування дієвої національної інноваційної екосистеми України.

Окремі зауваження та пропозиції було враховано Директоратом науки та інновацій МОН України при доопрацюванні вищезазначеного законопроекту та оприлюднено на офіційному сайті за посиланням <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2021/11/11/Zvit.HO.projekt.ZU-Prop.pidr.rozv.innovats.diyal.11.11.pdf>.

Ключові слова: інноваційна діяльність, проект Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності», державна політика у сфері інноваційної діяльності, державна підтримка інноваційної діяльності, інституційне забезпечення, національна інноваційна екосистема.

Піжук О. І. *Диференціація доходів населення: перспективи скорочення нерівності в умовах цифровізації.* — С. 213.

У рамках даного наукового дослідження здійснено аналітичну оцінку рівня диференціації доходів населення, окреслено спектр загроз, пов'язаних із проблемами справедливості їх розподілу, а також визначено ймовірність скорочення чи, навпаки, посилення гендерної нерівності в сфері оплати праці в умовах масштабної цифровізації економіки України та світу.

Методологічна основа дослідження базується на системному і діалектичному підході, а також загальнонаукових і фундаментальних положеннях економічної науки. Для досягнення мети статті були використані загальні та спеціальні методи пізнання, зокрема порівняльного аналізу та синтезу — при дослідженні тенденцій зміни частки праці у ВВП, темпів зростання/зниження реальної заробітної плати та продуктивності праці в Україні, темпів зростання середньомісячної заробітної плати за видами економічної діяльності; регресійного аналізу та рангової кореляції — при встановленні взаємозв'язку між доступом населення до мережі Інтернет та гендерним розривом в оплаті праці.

Використовуючи регресійний аналіз, на основі статистичних даних щодо гендерного розриву в оплаті праці (Y) та відсотку населення, що мають підключення до мережі Інтернет (змінна x) доведено гіпотезу про те, що цифровізація все ж має потенціал для зменшення гендерної нерівності шляхом виявлення залежності Y від x. Дана гіпотеза також знайшла своє підтвердження у результаті розрахунку коефіцієнтів рангової кореляції Спірмена та Кендалла, які вказують на наявність значущого взаємозв'язку між рівнем проникнення населення України в мережу Інтернет і гендерним розривом в оплаті праці. Математичним інструментом для визначення ймовірності зменшення гендерної нерівності в оплаті праці в майбутньому було обрано тест Пірсона. Результати дослідження також дозволяють відзначити, що передчасна деіндустріалізація призводить до зменшення частки зайнятості у сфері виробництва і ця тенденція, ймовірно, посилить дефемінізацію виробничої праці.

Ключові слова: цифровізація, продуктивність праці, оплата праці, регресійний аналіз, тест Пірсона, гендерна нерівність.

Попова Г. Ю. *Комунікаційна складова маркетингової діяльності комунальних підприємств як фактор забезпечення конкурентоспроможності міста.* — С. 169.

У статті визначено специфіку маркетингової діяльності комунальних підприємств у процесі реформування житлово-комунального господарства України. Проаналізовано взаємозв'язок якості комунальних послуг з рівнем конкурентоспроможності міста; запропоновано удосконалення комунікаційної складової маркетингової діяльності комунальних підприємств за допомогою інструментів Public relations; обґрунтовано необхідність інформаційної транспарентності як передумови ефективних комунікацій між комунальними підприємствами та споживачами їх послуг.

Ключові слова: комунікації, маркетинг, комунальні підприємства, конкурентоспроможність міста, транспарентність.

Попова Д. В. *Інтелектуальний менеджмент конкурентоспроможністю міжнародних корпорацій.* — С. 127.

У новітній економіці знань зростає актуальність формування та підвищення конкурентоспроможності міжнародних корпорацій. Зазначене зумовлює необхідність створювати корпораціями нові механізми менеджменту інноваціями та інноваційно-інтелектуальними компетенціями, що в свою чергу вибудовує загальну концепцію інтелектуального менеджменту конкурентоспроможністю на рівні окремої корпорації. Проте наявні на сьогодні теоретичні підходи до менеджменту конкурентоспроможністю не дозволяють отримати вичерпну інформацію для формування універсального управлінського інструментарію заснованого на інтелектуальному менеджменті знаннями й інноваціями та компетенціями міжнародної корпорації для досягнення глобальної конкурентоспроможності. Тому метою статті є формування комплексного алгоритму досягнення конкурентного лідерства міжнародної корпорації за рахунок використання інтелектуального менеджменту. Відповідно у статті визначені ключові інноваційно-інтелектуальні компетенції корпорації на міжнародних ринках, побудовано логічну систему формування конкурентних переваг корпорації на основі застосування КПК та розроблено модель та механізм інтелектуального менеджменту конкурентоспроможністю корпорації на основі створення центрів інноваційно-інтелектуальних компетенцій. Такий комплексний підхід у контексті реалізації інтелектуального менеджменту буде забезпечувати, в кінцевому випадку, підвищення конкурентоспроможності міжнародної корпорації.

Ключові слова: інтелектуальний менеджмент, міжнародна конкурентоспроможність, корпорація, міжнародний ринок, інноваційно-інтелектуальні компетенції, конкурентні переваги, менеджмент знаннями та інноваціями.

Пушак Г. І., Василів М. Ю. *Проблеми розвитку ринку природного газу в Україні на конкурентних засадах.* — С. 76.

У статті проаналізовано основні параметри функціонування вітчизняного ринку природного газу в контексті забезпечення на ньому конкурентних відносин між господарюючими суб'єктами. Виявлено, що до сфери природної монополії відносять ринки транспортування, зберігання та розподілу природного газу; ринок постачання природного газу доцільно вважати

потенційно конкурентним. Досліджено тенденції зміни цін на роздрібному ринку природного газу для побутових та непобутових споживачів. Здійснено порівняльний аналіз вітчизняних цін на природний газ та його доставку з цінами європейських країн, наведено структуру ціни природного газу для населення в Україні та країнах ЄС. Окреслено ключові аспекти розвитку національного роздрібного та оптового ринку природного газу.

Наведено основні чинники впливу на розвиток конкурентного середовища на вітчизняному ринку природного газу та визначено основні проблеми його формування.

Ключові слова: ринок природного газу, постачання природного газу, конкуренція, конкурентне середовище, монополія.

Пушак Я. Я., Трушкіна Н. В. *Сутність поняття «фінансовий моніторинг» у контексті забезпечення національної безпеки.* — С. 197.

У статті викладено результати експертного опитування українських підприємств для виявлення збитків від економічних злочинів, шахрайства та корупції.

Проаналізовано й узагальнено наукові підходи до визначення поняття «фінансовий моніторинг», які умовно систематизовано у такі групи: система, комплекс заходів, інститут, інструментарій, механізм, складова безпеки, форма фінансового контролю.

Встановлено, що здебільшого під фінансовим моніторингом розуміється система законодавчо закріплених інформаційних, контрольних і правоохоронних процедур; система заходів фінансового, адміністративного, кримінального та оперативно-розшукового характеру; система постійного спостереження; сукупність заходів суб'єктів фінансового моніторингу; інститут фінансового права; інструмент державного регулювання; економіко-правовий механізм у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; складова системи забезпечення економічної безпеки національної економіки; специфічна форма державного фінансового контролю; складова фінансової безпеки держави.

На цій підставі надано авторський підхід до трактування цієї економічної категорії як інструменту забезпечення національної безпеки на основі реалізації сукупності інституційних, нормативно-правових, організаційно-економічних, інноваційних, інвестиційних інформаційних заходів.

У результаті дослідження виявлено, що незважаючи на деякі позитивні законодавчі ініціативи щодо створення й функціонування системи фінансового моніторингу в Україні, все ж такі існують певні проблеми недостатньо ефективного нормативно-правового забезпечення у цьому напрямі. Більшість законодавчих і нормативних документів не кореспондуються один з одним. У деяких з них лише йдеться про гарантування національної безпеки, але не прописано загальних засад фінансового моніторингу як інструменту забезпечення національної безпеки. Не визначено належних інституційних умов розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Не розроблено відповідних механізмів інституційного, організаційно-економічного, фінансового та інформаційного забезпечення функціонування системи фінансового моніторингу з позицій національної безпеки держави. Для вирішення цих проблем визначено напрями вдоскона-

лення нормативно-правового регулювання розвитку системи фінансового моніторингу в Україні.

Ключові слова: національна економіка, фінансовий моніторинг, національна безпека, економічна безпека, фінансова безпека, суб'єкт господарювання, уточнення термінології, систематизація, нормативно-правове регулювання, напрями вдосконалення, ефект.

Ситник Є. А. *Удосконалення регуляторної політики та інвестиційно-фінансових розрахунків для формування сприятливого інвестиційного середовища у старопромисловому регіоні.* — С. 100.

У статті на основі огляду програмних документів з розвитку Донецької та Луганської областей проаналізовано недоліки державних стратегій економічного розвитку Донецької та Луганської областей як старопромислового регіону, виявлено основні недоліки регуляторної політики з точки зору зростання трансакційних витрат, а також запропоновано модифіковані формули для удосконалення інвестиційно-фінансових розрахунків, здійснюваних під час обґрунтування інвестиційних проєктів, з метою формування сприятливого інвестиційного середовища у старопромисловому регіоні.

Зроблено оцінку змін інвестиційного середовища та зміни ролі промисловості як провідного виду економічної діяльності. Визначено низку упущень у формуванні сприятливого інвестиційного клімату та слабких місць у державних програмах регіонального розвитку. Визначено перелік суб'єктів спеціального режиму інвестиційної діяльності у старопромислових регіонах. На підставі складових рейтингу ведення бізнесу за міжнародними порівняннями встановлено негативні тенденції у формуванні бізнес-клімату в Україні. Доведена необхідність коригування стандартного набору заходів, які мають забезпечити ефективне запровадження ТПР у межах Донецької та Луганської областей. Обґрунтовано необхідність урахування трансакційних витрат при розрахунку загальновідомих показників, що слугують критеріями доцільності реалізації інвестиційних проєктів.

Ключові слова: старопромисловий регіон, Стратегія економічного розвитку, Державна стратегія регіонального розвитку, трансакційні витрати, внутрішня норма доходності, чиста приведена вартість проєкту, індекс доходності.

Соколовська О. М. *Прямі іноземні інвестиції в економіці України: стан і проблеми залучення.* — С. 92.

Одним із головних джерел стійкого економічного зростання будь-якої країни є інвестиції. Особливу потребу в інвестиціях, зокрема іноземних, мають країни з перехідною економікою, до яких відноситься Україна.

У даній статті поставлено за мету провести аналіз стану, динаміки прямого іноземного інвестування та з'ясувати структуру прямих іноземних інвестицій в національній економіці за галузевим виміром для визначення проблем і можливостей інвестиційного розвитку України.

За результатами аналізу визначено, що обсяги прямих іноземних інвестицій в Україні залишаються на низькому рівні, а їх обсяги не можуть вплинути на вирішення проблем, пов'язаних з сировинною спрямованістю та галузевою неефективністю національної економіки. Проаналізовано тенденції залучення пря-

мих іноземних інвестицій в Україну та визначено головні чинники гальмування цього процесу, пов'язані з триваючим військовим конфліктом на сході України, макроекономічними проблемами, політичною нестабільністю та низькою якістю інститутів.

Виявлено, що, починаючи з 2018 р., відбувається поступове відновлення інтересу іноземних інвесторів до України. Водночас, з'ясовано, що іноземні інвестиції спрямовуються переважно у менш технологічно-наукоємні галузі і сфери економіки. На частку останніх доводиться близько 60% загального обсягу прямих іноземних інвестицій в економіці України. Підкреслено, що пріоритетами для національного та іноземного інвестування в Україні мають бути середньо- і високотехнологічні галузі промисловості, на частку яких на даний час припадає лише декілька відсотків у загальній структурі прямих іноземних інвестицій. Для виправлення наявної ситуації запропоновано впроваджувати податкові та неподаткові методи інвестиційного стимулювання, серед яких особливе місце мають займати індустриальні парки як один із найдієвіших інструментів залучення іноземних інвестицій у світовій практиці. Вони сприяють не лише притоку іноземних інвестицій, але надають чимало інших переваг країнам і регіонам, серед яких: створення нових робочих місць, підвищення обсягів промислового виробництва, зростання та диверсифікація експорту, залучення зарубіжних технологій та управлінських практик, розвиток високотехнологічних галузей промисловості. Усіх цих переваг і вигід від створення індустриальних парків потребує Україна.

Ключові слова: інвестиції, прямі іноземні інвестиції, іноземне інвестування, промисловість, сфера послуг, країни з перехідною економікою, економіка України, інвестиційний розвиток.

Столярова В. В. *Концептуально-аналітичне забезпечення стратегічного планування соціально-економічного розвитку держави і регіонів.* — С. 33.

У статті представлено результати експертно-проєктної оцінки технологій підготовки й прийняття стратегічних рішень Центральних органів виконавчої влади. Розкрито механізми вирішення проблем стратегічного планування соціально-економічного розвитку держави і регіонів як єдиної системи життєдіяльності.

Розглянуто державну регіональну політику як провідну складову соціально-економічної політики на основі метрології регіонального людського розвитку в базовому, поточному і майбутньому періодах.

Виконано порівняльний аналіз провідних положень проєктів законів України «Про державне стратегічне планування» 2011 та 2017 р. Визначено типові терміни державних стратегій регіонального розвитку на періоди до 2015, 2020 та 2027 років для формування єдиного глосарію стратегічного планування соціально-економічного розвитку держави і регіонів.

Використовуючи обґрунтовані автором принципи формування комплексного стратегічного планування в якості теоретичної і робочої гіпотез дослідження, розкрито еволюція принципів соціально-економічної і регіональної політики в Україні в 2006–2021 рр. Згруповано показники узгодження діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо соціально-економічного розвитку регіонів.

Розкрито етапи становлення інформаційно-методичного досвіду локалізації глобальних ЦРТ та ЦСР на періоди до 2015 та 2030 років з рейтинговими оцінками Індексу регіонального людського розвитку. Розглянуто процедури визначення стратегічних пріоритетів регіонального розвитку.

Наведено проблемні питання у сфері реалізації Державних стратегій регіонального розвитку, які пов'язані з необхідністю впровадження бюджетної децентралізації та бюджетної федералізації унітарної держави.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, стратегічне планування, державна стратегія, план заходів з реалізації стратегії, фінансування розвитку, бюджетна децентралізація, бюджетний федералізм, Цілі Розвитку Тисячоліття (ЦРТ), Цілі Сталого Розвитку (ЦСР).

Суходоля О. М., Рябцев Г. Л., Харазішвілі Ю. М. *Методологія оцінювання впливу загроз на рівень енергетичної безпеки.* — С. 3.

За умов енергетичного переходу, геополітичного протиборства за енергетичні ресурси й технологічне лідерство, змінення моделей функціонування енергетичних ринків, використання енергоносіїв як зброї для досягнення політичних цілей в «гібридних» війнах, зростає потреба в забезпеченні спроможності органів влади нейтралізувати загрози енергетичній безпеці або зменшувати негативні наслідки їхнього впливу.

Для вирішення цього завдання розроблено базовану на системному підході методику оцінювання впливу загроз на рівень енергетичної безпеки. Оцінювання складається з трьох етапів — ідентифікування, аналізування і, власне, оцінювання. Ідентифікування загрози полягає в її виявленні, реєструванні та описі. Використовується формула: «чинник впливу» через існування «уразливості» здатний спричинити «наслідки». Аналізування полягає у встановленні уразливості об'єкта управління й можливих наслідків впливу реалізації загрози з урахуванням наявності чи відсутності дій суб'єкта управління, спрямованих на її нейтралізацію. Оцінювання загроз полягає в установленні сумарного ризику кожної ідентифікованої загрози шляхом поєднання сукупних негативних наслідків її реалізації, спричинених загальною уразливістю об'єкта управління, з відповідними ймовірностями.

За розробленою методикою здійснено оцінку загроз енергетичній безпеці України. Установлено, що найбільш значущими, за станом на 1 вересня 2021 р., є такі з них: деградація енергетичних систем і мереж, непрофесіоналізм у виробленні політики, втручання держави у функціонування ринків (внутрішні); кібератаки, вимивання професійних кадрів, військові дії (зовнішні).

Систематичне оцінювання загроз енергетичній безпеці дасть змогу суб'єктам управління краще розуміти явища, тенденції і чинники, які здатні унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів України в енергетичній сфері.

Ключові слова: системний підхід, енергетична безпека, загроза, ризик, ідентифікація, оцінювання.

Уткін В. П. *Передумови, моделі та структури промислових кластерних об'єднань.* — С. 191.

У статті розглянуто роль кластерних ініціатив як передумови створення промислових кластерних сис-

тем. Представлено певні передумови для ініціації створення кластера, а також формальні фактори, які визначають мотив і першопричину створення кластерів. Визначено функціональні ознаки учасників кластера та їх місце в організаційних моделях. Представлено типи організаційної структури кластерної політики.

Ключові слова: кластери, система, конкурентоспроможність, кластерна структура, кластерна модель, кластерна політика.

Хандій О. О., Шамілева Л. Л., Кобцева Д. А. *Взаємозв'язок між соціально-економічними трансформаціями та формуванням нової якості життя.* — С. 142.

У статті досліджено вплив соціально-економічних трансформацій на формування базових умов життєдіяльності та життєзабезпечення в системі формування нової якості життя. Визначено зовнішні та внутрішні чинники, які формують середовище соціально-економічних перетворень і мають різноспрямовані вектори впливу на забезпечення стабільних та збалансованих умов життєдіяльності. Виділено соціоекономічні перетворення, які під впливом деструктивних чинників стримують можливості забезпечення гідних умов життєдіяльності та становлення нової якості життя. Виявлено причинно-наслідкові зв'язки чинників та умов формування нової якості життя. Грунтуючись на виявлених взаємозв'язках, уточнено визначення поняття «якості життя». Систематизовано основні складові соціоекономічних перетворень. Обґрунтовано базові умови життєдіяльності та життєзабезпечення. Запропоновано основні структурні елементи нової якості життя за умов соціоекономічних перетворень.

Ключові слова: якість життя, соціально-економічні трансформації, соціоекономічні перетворення, умови життєдіяльності та життєзабезпечення.

Чеботарьов Є. В., Чеботарьов В. А. *Зміст профілю підприємця та обґрунтування методики компаративного аналізу.* — С. 147.

Входження України до системи міжнародного поділу праці як повноцінного суб'єкта висуває низку питань теорії та практики економічної компаративістики з погляду обґрунтування методик порівняння рівнів компетентності підприємців різних країн. Причиною вирішення цих питань є розробка проблеми профілю підприємця. Ця проблема є актуальною для країн і західного (англосаксонського) і східного (японського) менеджменту, а також для інших типів підприємницької культури. У статті ця проблема вирішується з урахуванням науково-практичної тріади економічної компаративістики «національна ділова культура» — «корпоративна культура» — «профіль підприємця». Обґрунтовано чітку ідентифікацію вихідної категорії «профіль підприємця». Це — система професійних (загальнопідприємницьких), вузькоспеціальних, загальнокультурних, психологічних та фізичних компетенцій (якостей, властивостей, вимог), ідентифікована у відповідних характеристиках та їх результатуючих оцінках, які повинен мати керівник певного ієрархічного рівня організації (підприємства) для адекватного виконання нормативно встановлених та закріплених посадових обов'язків. У контексті обґрунтування уніфікованого інструментарію оцінювання компетентностей підприємців авторами пропонуються десять характеристик компетентностей: «Дистанція влади»,

«Індивідуалізм», «Мужність», «Уникнення невизначеності», «Довгострокова орієнтація», «Індульгенція», «Схильність до підприємництва», «Обов'язковість в бізнесі», «Планування на підприємстві», «Стандартизованість бізнес-діяльності».

Розкривається зміст даних параметрів. Наводиться опис реально апробованого під час реалізації українсько-польського проекту «Національні ділові культури Польщі та України: удосконалення науково-практичних основ співпраці на європейських і світових ринках» методичного інструментарію – двох анкет, що дають можливість проведення компаративного аналізу профілів підприємців різних країн.

Ключові слова: профіль підприємця, компетенції підприємця, характеристики компетенцій підприємця, підприємництво, економічна компаративістика, національна ділова культура, корпоративна культура.

Швець Н. В. *Реалізація інтеграційного компонента регіональних стратегій смартспеціалізації: науково-методичний підхід.* – С. 62.

У статті розглянуто питання формування інтеграційного компоненту регіональних стратегій смартспеціалізації, що включає застосування міжрегіонального та транскордонного співробітництва в стратегічно важливих сферах. Підкреслено актуальність і потенціал активізації європартнерства для регіонів України в рамках стратегій смартспеціалізації.

З метою адаптації та розвитку розробленого у ЄС методологічного забезпечення обґрунтовано науково-методичний підхід до оцінювання потенційного партнерства при формуванні регіональних стратегій смартспеціалізації. Запропоновано виконання комплексу діагностичних і комунікаційних процедур щодо виявлення та оцінювання перспектив міжрегіонального співробітництва для кожної проектної ініціативи на партисипативному етапі процесу підприємницького відкриття. Заходи з ідентифікації потенційного партнерства включають: обґрунтування доцільності партнерства та інтеграції до наявних кластерно-мережових структур; ідентифікація можливих партнерів і вивчення їхнього потенціалу та інтересів; оцінювання готовності регіональних стейкхолдерів до партнерства; формування пропозицій щодо партнерства за певним смартпріоритетом. Зазначена додаткова стадія дозволить визначити можливості ресурсно-компетентного підсилення регіональних пріоритетів смартспеціалізації через поєднання знань та активів з інноваційно активними європейськими регіонами.

Запропонований авторський науково-методичний підхід до оцінювання потенціалу кластерно-мережевого партнерства регіонів України і країн-членів ЄС ґрунтується на розрахунку інтегрального показника, що враховує інноваційну співпрацю кожного регіону та його кластерно-мережеву активність у конкретному тематичному напрямі смартспеціалізації. Показано структуру та розкрито зміст розрахункових процедур для визначення інтегрального показника потенціалу кластерно-мережевої взаємодії регіону на базі інформаційно-аналітичних даних європейських рейтингів і платформ.

Апробацію науково-методичного підходу здійснено на прикладі тематичного партнерства *Chemicals*. Показано послідовне визначення груп індикаторів для

оцінювання інноваційної співпраці та кластерно-мережевої активності 13 регіонів Євросоюзу, що входять до зазначеного партнерства. Сформовано рейтинг хімічних регіонів за оцінкою потенціалу кластерно-мережевої взаємодії.

Ключові слова: регіони, смартспеціалізація, між-регіональне партнерство, інтеграція, мережі, хімічний сектор, Україна, Євросоюз.

Шевченко В. Г., Ляшенко В. І., Осадча Н. В. *Світові тенденції розвитку водневої енергетики.* – С. 17.

Досліджено світові перспективи розвитку водневої енергетики. У статті проаналізовано проблеми та перспективи розвитку водневої енергетики.

Водень може сприяти декарбонізації цілого ряду секторів, включаючи транспортування, виробництва хімікатів та сталі, в яких важко скоротити викиди. Перехід до водневої енергетики може допомогти поліпшити якість повітря та зміцнити енергетичну безпеку України.

Досліджено можливість використання водню в промисловості України, проаналізовано переваги використання водню.

Ключові слова: воднева енергетика, декарбонізація, зміна клімату, транспортування, електромобілі.

Шкригун Ю. О. *Генезис поняття «логістична діяльність підприємства».* – С. 183.

Поточні зміни економічного та соціального середовища функціонування підприємств, що характеризуються високим темпом та непередбачуваністю, актуалізують питання підвищення ефективності організації господарської діяльності підприємства, зокрема логістичної.

Багатогранність поняття та взаємозв'язок окремих складових зумовлюють необхідність розгляду генезису терміна «логістична діяльність» як еволюційного розвитку і становлення категорії та його ключових аспектів; співвідношення дефініцій «логістика» та «логістична діяльність» у контексті питання діяльності на рівні підприємств.

Проаналізовано та узагальнено існуючі теоретичні підходи до визначення поняття «логістична діяльність», які умовно систематизовано у такі групи: напрям господарської діяльності; сукупність системних практичних дій; комплекс функціональних, управлінських, забезпечуючих процесів та операцій; єдиний технологічний процес, рух цінностей; єдина інтегрована функція реалізації мети.

На цій основі уточнено суть і зміст категорії «логістична діяльність підприємства», під якою розуміється сукупність усіх процесів (а саме процесів забезпечення безперервного, своєчасного, оптимального та економічно ефективного руху логістичних потоків на всіх стадіях виробничого процесу відповідно до прогнозів і стратегічних планів діяльності підприємства) у єдиному комплексі, які мають відповідати принципам інтегрованості, інноваційності, адаптованості до мінливих умов сучасного інституційного й ринкового середовища.

Ключові слова: підприємство, логістика, логістична діяльність, генезис, ключові аспекти, концептуальні підходи, систематизація, уточнення понятійно-категоріального апарату.

АННОТАЦИИ

Амоша А. И., Залознова Ю. С., Брюховецкая Н. Е., Булеев И. П. *Интеллектуализация предприятий реального сектора как перспективное направление развития современной экономики (выводы и рекомендации научно-практической онлайн-конференции).* — С. 218.

Согласно Постановлению Президиума НАН Украины «О мероприятиях НАН Украины по празднованию 30-й годовщины Независимости Украины» от 03.03.2021 г. № 82 в Институте экономики промышленности НАН Украины 4 октября 2021 г. была проведена научно-практическая онлайн-конференция по **Проблемам и перспективам развития современной экономики.** По результатам обсуждения проблем реального сектора экономики интеллектуализация предприятий определена как перспективное направление современности.

В докладах участников раскрыта объективная связь общественного разделения труда и процессов интеллектуализации как разделения и специализации знаний, имеющих определенный порядок тактов разделения труда. Любые системы разделения труда имеют «горизонтальное» измерение — задаются процессом превращения материала в конечный продукт — и «вертикальное» — определяется процессами использования орудий труда, накопления, систематизации, освоения и использования знаний. Разделение и трансформация трудовых отношений обуславливает промышленные революции, стимулирует технический и интеллектуальный прогресс, формирует длинные волны и циклы развития материального и духовного мира. Интеллектуализация производства расширяет пространство для адаптивного разделения труда, ее вертикальная составляющая создает условия для перехода к новому такту интеллектуализации.

Обосновано, что в государственной экономической политике и методологии исследований стоит задача возрождения экономики и промышленности в направлении Индустрии 4.0 на основе интеллектуализации предприятий. Ключевыми участниками восстановления промышленности определены: государство, бизнес, научные (прежде всего НАН Украины) организации, другие заинтересованные участники. Развитие промышленных предприятий в направлении Индустрии 4.0 не означает моментальный отказ от традиционных производств III-IV технологических укладов. Отдельные отрасли и предприятия имеют потенциал перехода на новые стандарты и включения в мировые цепочки создания стоимости. Выявлены актуальные государственные механизмы углубления интеллектуализации: импортозамещение, стимулирование экспорта, государственно-частное партнерство, развитие человеческого капитала. Национальные предприятия должны иметь приоритет перед зарубежными при высоком качестве продукции. Экспорт в промышленности целесообразно усиливать после насыщения внутреннего рынка. Показано, что интеллектуализация требует от предприятий: внедрения цифровых инструментов управления производством; перманентной трансформации в направлении современных технологических реалий; формирования цифровой культуры и ценностей интеллектуализации, развития цифровых навыков персонала.

Ключевые слова: интеллектуализация предприятий, современная экономика, развитие персонала, государственные механизмы, научно-практическая онлайн конференция.

Амоша Е. А., Кочешкова И. Н. *Ландшафтный парк как способ ревитализации отвалов доменных шлаков.* — С. 71.

Шлаковые отвалы оказывают негативное влияние на состояние окружающей среды, ухудшая ее, в то же время в мире есть примеры ревитализации промышленных территорий, в том числе отвалов.

Много лет назад в Азовском море в акватории Мариуполя появилась гора шлака. Она создана искусственно из остатков металлургического производства.

Переработка шлака — процесс длительный. И она может решить проблему в одном единственном случае: если вновь образующиеся шлаки перерабатываются на 100%. Но это касается только новых отходов. Со старыми — сложнее. К примеру, в случае с Мариупольской горой шлак там уже настолько слежался, что полностью забрать его с побережья будет практически невозможно.

Ландшафтная рекультивация постиндустриальных объектов — это новое направление для всего мира. В статье рассмотрены возможности озеленения шлаковых отвалов.

Учитывая состояние шлаковой горы и возможности озеленения отвалов, возможно и целесообразно создание ландшафтного парка на ее месте. Чтобы ландшафтный парк соответствовал современным экологическим нормам нужно полностью обеспечить его энергией из возобновляемых источников.

В то же время нужно, чтобы все поняли, что такой проект, как создание ландшафтного парка, касается каждого из жителей города. Поскольку в создании ландшафтного парка заинтересованы все, то наиболее приемлемым будет акционерный крауд-инвестиционный проект.

Так что возможной и наиболее целесообразной для решения проблемы шлаковых отвалов является ревитализация, то есть создание ландшафтного парка с использованием возобновляемых источников энергии на основе краудинвестинга.

Ключевые слова: доменные шлаки, отвалы, ревитализация, озеленение, ландшафтный парк, краудинвестинг.

Андрушків Б. Н., Гагалюк О. И., Кирич Н. Б., Погайдак О. Б., Череп А. В., Шерстюк Г. П. *Пути и инструментарий повышения эффективности использования природных ресурсов в Украине (управленческие механизмы и средства переработки сероводородной смеси на водород в Черном море).* — С. 27.

Статья посвящена возможностям использования сероводородной смеси, содержащейся в глубинах Черного моря, в качестве сырья для переработки в водород и получения серы, как побочного продукта переработки. Рассмотрены перспективы и проблемы использования энергетических ресурсов в условиях энергетического кризиса в Украине.

В результате проведенных геологоразведочных работ и аналитических исследований установлены запасы сероводородной смеси, предложены механизмы и средства ее переработки в водород. В частности, рассмотрена целесообразность применения абсорбционно-электрохимического метода очистки водорода от серы, которую опять же можно использовать как побочный продукт для нужд национальной экономики. Обнаружено, что в процессе долговременной эксплуатации, вследствие частичного разрушения элементов электрохимического реактора, эффективность существующих установок очистки снижается по сравнению с допустимыми показателями. Установлено, что санитарно-защитные меры по переработке сырья не отвечают Государственным санитарным правилам охраны атмосферного воздуха населенных мест. С экологических позиций предложено использовать экономико-математическое моделирование процессов массообмена в газожидкостной системе с учетом гидродинамических процессов в абсорбционно-электрохимических установках очистки воздуха от сероводорода и т.д.

Определены пути активизации процесса научных разработок по этой и смежной проблематике, ее экономической эффективности. Изучены экономические, экологические и факторы воздействия на активизацию процессов переработки сероводородной смеси. Описаны механизмы и средства повышения эффективности использования сероводородной смеси из Черного моря. Предложены пути организации ее переработки в водород. Предложено осуществить мероприятия по разработке соответствующих научно-технических программ и создание благоприятного инвестиционного климата по привлечению инвестиций для их реализации.

Ключевые слова: водород, сера, сероводород, переработка сероводородной смеси, экологическая безопасность, абсорбция, процесс массообмена, электрохимический реактор, механизмы, средства.

Антонюк В. П. *Человеческий капитал Украины в контексте международных сравнений: проблемы и задания его развития для обеспечения технологических изменений.* — С. 135.

В статье обоснована актуальность задания формирования человеческого капитала Украины для обеспечения технологической трансформации экономики. Представлен обзор международных оценок человеческого капитала, которые осуществляются Всемирным экономическим форумом и Мировым банком (МБ). Изложена методика и итоги оценки человеческого капитала Группой Мирового банка у 2018 и 2020 гг. Осуществлен сравнительный анализ позиций Украины и отдельных европейских стран в международном рейтинге, что позволило выявить сферы отставания. Выявлены наибольшие проблемы в сферах здоровья населения и школьного образования. Низкое качество образования обуславливает потерю части лет обучения и препятствует возможностям формирования современных производительных способностей человека, которые необходимы в эпоху четвертой промышленной революции. Высокий уровень смертности в трудоспособном возрасте, особенно среди мужчин, является причиной прямых потерь сформированного человеческого капитала. Именно поэтому Индекс челове-

ческого капитала Украины, за оценкой МБ, составляет 84% от его уровня в Польше. Для Украины необходимо разработать и обеспечить реализацию стратегии формирования, развития и сохранения человеческого капитала.

Ключевые слова: человеческий капитал, оценка человеческого капитала, индекс человеческого капитала, Мировой банк, качество образования, внешнее независимое оценивание, здоровье населения.

Бойченко Н. В. *Зеленая логистика грузоперевозок: проблемы, пути решения.* — С. 152.

Транспортная отрасль является одним из главных источников негативного воздействия на окружающую среду.

Главными проблемами, сдерживающими развитие зеленой логистики в Украине, являются: подчиненность экологических приоритетов экономической целесообразности; неэффективная система государственного управления в области охраны окружающей среды; неудовлетворительный уровень соблюдения природоохранного законодательства и экологических прав и обязанностей граждан; неудовлетворительный контроль за соблюдением природоохранного законодательства и необеспечение неотвратимости ответственности за его нарушение; отсутствие четкого алгоритма внедрения зеленой логистики в компании; отсутствие мотивации по внедрению зеленой логистики; отсутствие прямых причинно-следственных связей между цепями снабжения и экологией.

В Украине механизмами, позволяющими решить задачи развития экономического регулирования и рыночных инструментов охраны окружающей среды от негативного воздействия от передвижных источников загрязнения, могут быть: установление платы за негативное влияние на окружающую среду с учетом затрат, связанных с осуществлением природоохранных мероприятий; замена практики взимания платы за сверхлимитное загрязнение окружающей среды на практику возмещения вреда, причиненного окружающей среде; стимулирование предприятий, осуществляющих программы экологической модернизации транспортных средств; обеспечение преимущества на перевозку (при прочих равных условиях) предприятиям, которые соблюдают экологические требования; поэтапное внедрение системы декларирования соблюдения экологических требований и проведение экологического аудита; повышение экологической и социальной ответственности бизнеса.

Ключевые слова: грузоперевозки, загрязнение, зеленая логистика, проблемы, охрана окружающей среды, механизм.

Булеев И. П., Зюзь Д. В. *Современное состояние и перспективы развития государственных предприятий геологоразведочной отрасли.* — С. 50.

Проанализировано современное состояние функционирования государственных предприятий геологоразведочной отрасли в контексте их способности к выполнению новых поисково-разведочных работ и переоценки имеющихся перспективных объектов, в частности, установлено, что: некоторые предприятия имеют задолженность по заработной плате, а также значительный налоговый долг; перегруженные самортизированным и морально устаревшим имуществом;

объемы отчислений части чистой прибыли в государственный бюджет не позволяют своевременно обновлять основные средства производства, а также не способствуют предпринимательской инициативе. Проанализированы нормативно-правовые документы в части государственного финансирования на развитие минерально-сырьевой базы. С учетом тенденций и современного состояния предприятий дан прогноз по их функционированию в ближайшей перспективе. Отмечено, что структурно-отраслевая и государственная политика в целом несистемная, нелогична, лишена стратегического планирования. Даны предложения, которые должны способствовать развитию государственных предприятий геологоразведочной отрасли.

Ключевые слова: государственные предприятия; геологоразведочная отрасль; минерально-сырьевая база; геологоразведочные работы; государственная политика; стратегическое планирование; всегосударственный план.

Двигун А. А. *Влияние реформы местного самоуправления и территориальной организации власти на региональное развитие.* — С. 58.

В статье исследованы вопросы реформы административно-территориального устройства в Украине, как фактора укрепления территориального развития, состоянием перехода ко второму этапу реформы. Дана оценка состояния ресурсоспособности общин на этом этапе, охарактеризованы проблемы, сдерживающие процессы формирования состоятельных общин и негативные последствия для формирования финансово-экономического потенциала общин и регионов. Сформулированы выводы.

Ключевые слова: децентрализация, реформа административно-территориального устройства, способность общин, местные стратегии, региональные диспропорции.

Ерфорт И. Ю. *Методические основы оценки ценовых процессов предприятия.* — С. 156.

Решена задача определения насколько уровень действующих цен и их динамика (стабильность, изменчивость) удовлетворяют условию наращивания будущих денежных потоков предприятия как основы его стоимости; как за счет ценового маневрирования создать дополнительные денежные потоки, увеличивая тем самым стоимость. Предложенная научная разработка проблемы ценообразования на промышленном предприятии имеет следующие теоретико-методологические отличия и преимущества по сравнению с существующими работами.

Управление ценовыми процессами ориентировано на цели и идеологию стратегического управления предприятием, на обеспечение согласованности текущих решений с долгосрочными целями; цены превращаются в инструмент стратегического управления предприятием, что наиболее важно для предприятий, реализующих стратегию развития.

Ценовой механизм становится ориентированным на стоимостные показатели интегрального свойства как основу принятия ценовых решений. Таким образом, менеджмент предприятия получает возможность принимать в области регулирования цен решения, которые имеют лучший потенциал увеличения стоимости.

Стратегия ценовой гибкости, которая реализуется через регулирование текущих ценовых колебаний в диапазоне, удовлетворяющем условию не снижения рентабельности инвестированного капитала, обеспечивает достижение эффективного управленческого компромисса между решениями о текущих и будущих денежных потоках, сбалансирование маркетинговых решений с финансовыми последствиями.

Ключевые слова: ценовые процессы, коэффициент изменения цен, период устойчивости цен, калькуляционный аспект маржинальной теории ценообразования, эффективные границы ценовых изменений, показатель гибкости ценового механизма предприятия.

Задорожный Г. В. *Глобальное образование и национальная хозяйственная элита: методологические основания осмысления проблемы.* — С. 223.

В русле выживания человечества рассматриваются проблемы формирования хозяйственной элиты как главного субъекта возрождения Украины. Электронная школа представлена как античеловеческий проект глобализации, направленный против формирования хозяйственной элиты. Глобальное образование будущего — главный тренд избавления личности человека через полное игнорирование духовности и моральности. Хозяйственная элита — фундаментальный субъект возрождения национальной системы хозяйствования. Необходимо кардинальное изменение мировоззрения в формате человечности для формирования национальной хозяйственной элиты. Раскрыта роль школьного и высшего образования в процессе противодействия расчеловечиванию и созиданию человеческого будущего.

Ключевые слова: духовность, интеллект, хозяйственная элита, глобальное образование, личность, духовно-ноосферно-устойчивое хозяйственное развитие, идентичность, ценности.

Залознова Ю. С., Солдак М. А. *Международный высокотехнологический кластер как составляющая современной концепции европейской интеграции в научно-образовательное и инновационное пространство.* — С. 113.

Украине для стабильного, всеобъемлющего и устойчивого экономического роста необходима современная промышленность, основанная на разработке и внедрении инновационных технологий Индустрии 4.0. Значительным инновационным потенциалом обладают высокотехнологические производства и услуги. Для их развития в Украине должны выгодно использоваться возможности интеграции в Европейское исследовательское пространство как инструмент адаптации стандартов и норм Европейского Союза в сфере образования, науки и инноваций.

Цель статьи состоит в обосновании научно-методических положений формирования соответствующей ниши украинско-польского научно-образовательного и инновационного пространства в виде пилотного проекта создания международного высокотехнологического кластера Индустрии 4.0 с участием промышленных предприятий и учреждений образования и науки.

На примере Приднепровского экономического района обоснованы научно-методические положения

проведения эксперимента по формированию соответствующей ниши украинско-польского научно-образовательного и инновационного пространства в виде пилотного проекта создания международного высокотехнологического кластера. Отмечено, что его ключевым актором может выступать научный центр – учреждение, ориентированное на выполнение конкретных функций с целью научно-инновационного обеспечения модернизации промышленности безотносительно административно-территориальных границ. Эффективное функционирование технологических парков необходимо для объединения в единое целое образования, науки и производства. Создание представительства главного образовательного учреждения-стейкхолдера польской стороны на территории технопарка в Украине и представительства украинского научного центра на территории польского технопарка должно обеспечить обеим сторонам PR-поддержку на территории стран-участниц, доступ к маркетинговым исследованиям рынка, экспертным консультациям, общению с инвесторами, программистами.

Ключевые слова: высокотехнологический кластер, научно-образовательное и инновационное пространство, промышленность, технологический парк.

Костенюк Ю. Б., Ткаченко М. О. *Реализация стратегических императивов в развитии торгового предприятия.* – С. 161.

Методология исследования. Методами исследования в данной работе являются: анализ и синтез для определения внешних и внутренних факторов, которые влияют на деятельность предприятия; метод научного обобщения; статистические методы обобщения информации.

Результаты. Проведен анализ внешней и внутренней среды ООО «Бюро Вин» и на основе этого определены стратегические императивы предприятия. В результате анализа были выявлены основные конкуренты компании в профильной нише, определен удельный вес употребления вина в группе алкогольных напитков в Украине, а также сформированы и определены внутренние факторы влияния на деятельность предприятия. Определены рыночная доля ООО «Бюро Вин» и возможности совершенствования потенциала компании.

Новизна. Новизна работы заключается в сформированном подходе оценивания стратегического положения предприятия и разработке на основе этого стратегических императивов, который заключается во всестороннем обзоре экзогенных и эндогенных факторов.

Практическая значимость. Практическая значимость работы заключается в разработке стратегических императивов предприятия на основе анализа влияния социально-экономических явлений макромасштаба, расчета рыночной доли компании и финансовой стабильности.

Ключевые слова: внешняя среда, внутренняя среда, конкурентоспособность, стратегия развития, товарооборот вина, инфляция, стратегические императивы.

Латишева Е. В., Ипатова Н. А., Ипатов В. В. *Интернет-маркетинг как способ повышения эффективности деятельности и конкурентоспособности компаний туристической отрасли.* – С. 178.

В данной статье рассматривается сущность и возможности использования Интернет-маркетинговых мероприятий для компаний туристической отрасли, подчеркивается их позитивное значение. Для этого приводятся статистические данные объема рынка рекламы и Интернет-рекламы, а также данные экономического эффекта от применения в условиях конкретного отечественного туристического агентства предложенных Интернет-маркетинговых мероприятий, таких как: контекстная и баннерная реклама, поисковая оптимизация, SMM-продвижение.

Установлено, что сейчас Интернет стал неотъемлемой частью нашей жизни, при этом Интернет-технологии изменили не только повседневную жизнь общества, но и поставили под вопрос существование, как больших предприятий, так и субъектов малого и среднего предпринимательства.

Обоснованно, что практически во всех отраслях случились кардинальные сдвиги, вызванные этими изменениями. Конкуренция стала жестче, и те компании, которые смогли адаптироваться в новых условиях, получили новые качественные изменения, а те, которые не смогли адаптироваться, понесли большие потери.

Выяснено, что Интернет-маркетинг является одним из главных инструментов неценовой конкуренции, которая все больше и больше вытесняет ценовую конкуренцию, основанную на методе снижения цен. Именно поэтому вопросы внедрения Интернет-маркетинговых мероприятий требуют дальнейшего исследования.

Установлено, что для внедрения Интернет-маркетинговых мероприятий требуется определить целевую аудиторию, сложить портрет клиента, поставить четкие цели и уже следующим шагом избрать каналы привлечения клиентов.

Доказано, что Интернет-маркетинг подходит для дорогого вида бизнеса, является выгоднее, чем наглядная реклама. Замечено, что надо учитывать, что интернет-маркетинг развивается очень быстро, и смогут выиграть только те предприниматели, которые умеют быстро адаптироваться по новым условиям ведения бизнеса.

Ключевые слова: Интернет-маркетинг, Интернет-маркетинговые мероприятия, контекстная реклама, поисковая оптимизация, SMM-продвижение, таргетинг, контент-маркетинг.

Мельченко В. И., Фомиченко И. П., Баштовой В. П., Пахомова А. В. *Особенности развития event-менеджмента как элемента информационно-коммуникационных технологий в публичном управлении.* – С. 106.

В статье рассмотрен event-менеджмент как составляющая часть информационно-коммуникационных технологий в публичном управлении. Возможности, перспективы и получение дополнительных преимуществ, которые несет в себе организация event-мероприятий, и незначительное внимание со стороны руководителей органов публичного управления свидетельствует о необходимости проведения исследований в направлении актуализации инструментария event-менеджмента. Указано, что применение технологий, которые предлагаются event-менеджментом, позволяют оптимизировать затраты на проведение мероприятий, повысить авторитетность органов публич-

ного управления, повысить заинтересованность населения в предложенных event-мероприятиях и лояльность к деятельности органов власти. Определено, что использование event-менеджмента целиком логически отображает содержание деятельности органов публичной власти в условиях информационного общества. Объединение коммуникативной функции и функции предоставления услуг по смыслу и является назначением современной системы публичного управления. Основными предпосылками внедрения концепций event-менеджмента в деятельность органов власти является демасификация населения, ориентир органов власти на потребителя административных услуг как полноправного участника отношений в сфере власти, увеличение спроса на объединение развлекательных и социальных элементов, потребность в активизации населения ради преодоления политического и социального абсентеизма.

Ключевые слова: event-менеджмент, мероприятие, модели, жизненный цикл, публичное управление, коммуникации, средства массовой информации, органы власти.

Новикова О. Ф., Панькова О. В., Азьмук Н. А., Касперович А. Ю. *Формирование нового качества трудовой жизни в Украине в условиях цифровизации экономики: концептуализация исследования.* — С. 204.

В статье авторами определены и обоснованы составляющие системного концепта научного исследования «Становление нового качества трудовой жизни в условиях цифровых трансформаций», которое проводится в рамках целевой программы научных исследований НАН Украины «Становление нового качества жизни» на 2021. Актуальность разработки указанного концепта обусловлена быстрой трансформацией социально-трудовой сферы, рынка труда и занятости в Украине в результате развития цифровой экономики и необходимостью становления нового качества трудовой жизни в Украине в этих условиях. Ключевой проблемой является отсутствие системного и сбалансированного концептуального, стратегического и тактического видения развития социально-экономической и трудовой сферы в современных условиях.

Разработанный авторами концепт содержит описание проблемного поля, задач и содержательного наполнения исследования. Он является основой экспертного опроса по проблемам качества трудовой жизни в условиях цифровых трансформаций. Результаты исследования, проведенного на основе авторского концепта, позволят усовершенствовать научно-аналитическое обеспечение разработки и реализации государственной социально-экономической политики Украины и определить приоритетность по формированию нормативно-правовых, организационно-управленческих, информационно-коммуникативных и других механизмов становления нового качества трудовой жизни в условиях цифровых трансформаций.

Показана целесообразность дальнейшего использования этого концепта, что позволит уточнить и обосновать исследовательские поиски и приоритеты, создать предпосылки для формирования и проведения на постоянной основе комплексного мониторинга состояния социально-трудовой сферы в условиях цифровизации экономики.

Ключевые слова: качество трудовой жизни, цифровые трансформации, достойный труд, платформенная экономика, защита трудовых прав и гарантий, социальный диалог, угрозы пандемии COVID-19, развитие трудового потенциала Украины.

Петрова И. П. *Современные тенденции и перспективы развития публично-частного партнерства в реализации smart-специализации в Украине.* — С. 84.

Исследовано современное состояние развития публично-частного партнерства и обоснованы перспективы развития ППП в реализации smart-специализации в Украине. Определено, что реализация договоров на основе публично-частного партнерства находится на начальной фазе. Несмотря на усовершенствование законодательства о партнерском взаимодействии государства и бизнеса, количество проектов ППП не увеличилось. Проанализирована информация о публично-частном партнерстве на сайтах областных государственных администраций. Выявлено, что постепенно происходит интеграция ППП в практику стратегирования социально-экономического развития регионов на основе smart-специализации. Проанализированы региональные стратегии развития в использовании публично-частного партнерства и даны рекомендации по перспективам развития ППП в реализации smart-специализации в Украине. Предложено разработать План мероприятий «Дорожную карту» развития публично-частного партнерства. Установлено, что результатом разработки «Дорожной карты» является определение направлений практической реализации региональной политики Украины в сфере публично-частного партнерства.

Ключевые слова: публично-частное партнерство, развитие, стратегия, smart-специализация, стратегирование.

Пидоричева И. Ю., Ляшенко В. И., Антонюк В. П., Шевцова А. З., Швец Н. В., Землянкин А. И. *Замечания и предложения к проекту Закона Украины «Про поддержку и развитие инновационной деятельности».* — С. 231.

Предложения специалистов Института экономики промышленности НАН Украины подготовлены в рамках общественного обсуждения проекта Закона Украины «Про поддержку и развитие инновационной деятельности», предложенного Министерством образования и науки Украины 13 октября 2021 г. на официальном сайте (ссылка: <https://mon.gov.ua/ru/news/gromadske-obgovorennya-zakonoprojekt-shodo-pidtrimkita-rozvitku-innovacijnoyi-diyalnosti?fbclid=IwAR1TZx8pjHrYmKglHDqRSPgSiLNumPKwx0NWXRstPleZxW4>).

Обоснованы предложения по доработке и усовершенствованию проекта Закона Украины «Про поддержку и развитие инновационной деятельности» в части дополнения и редактирования отдельных его статей, устранения противоречий с другими нормативно-правовыми актами Украины. Предложения касаются уточнения определения терминов (статья 1), полномочий органов законодательной и исполнительной власти в сфере инновационной деятельности (статьи 3-13), элементов инновационной инфраструктуры (статьи 14, 17-18), понятия, принципов, целей и задач осуществления государственной политики в сфере инновационной деятельности (статьи 24, 25), основ,

принципов и методов государственной поддержки инновационной деятельности (статьи 28, 29).

Указанные предложения направлены на усовершенствование институционального обеспечения развития инновационной деятельности и формирование действенной национальной инновационной экосистемы Украины.

Отдельные замечания и предложения были учтены Директоратом науки и инноваций МОН Украины при доработке вышеупомянутого законопроекта и обнародованы на официальном сайте по ссылке <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovo-rennya/2021/11/11/Zvit.NO.projekt.ZU-Pro.pidr.rozv.innovats.diyal.11.11.pdf>.

Ключевые слова: инновационная деятельность, проект Закона Украины «Про поддержку и развитие инновационной деятельности», государственная политика в сфере инновационной деятельности, государственная поддержка инновационной деятельности, институциональное обеспечение, национальная инновационная экосистема.

Пижук О. И. *Дифференциация доходов населения: перспективы сокращения неравенства в условиях цифровизации* – С. 213.

В рамках данного научного исследования осуществлена аналитическая оценка уровня дифференциации доходов населения, определены спектр угроз, связанных с проблемами справедливости их распределения, а также вероятность сокращения или, наоборот, усиление гендерного неравенства в сфере оплаты труда в условиях масштабной цифровизации экономики Украины и мира.

Методологическая основа исследования базируется на системном и диалектическом подходе, а также общенаучных и фундаментальных положениях экономической науки. Для достижения цели статьи были использованы общие и специальные методы познания, в частности сравнительного анализа и синтеза – при исследовании тенденций изменения доли труда в ВВП, темпов роста (снижения) реальной заработной платы и производительности труда в Украине, темпов роста среднемесячной заработной платы по видам экономической деятельности; регрессионного анализа и ранговой корреляции – при установлении взаимосвязи между доступом населения к сети Интернет и гендерным разрывом в оплате труда.

Используя регрессионный анализ, на основе статистических данных относительно гендерного разрыва в оплате труда (Y) и процента населения, имеющих подключение к сети Интернет (переменная x), доказана гипотеза о том, что цифровизация все же имеет потенциал для уменьшения гендерного неравенства путем выявления зависимости Y от x . Данная гипотеза также нашла свое подтверждение в результате расчета коэффициентов ранговой корреляции Спирмена и Кендалла, которые указывают на наличие значимого взаимосвязи между уровнем проникновения населения Украины в Интернет и гендерным разрывом в оплате труда. Математическим инструментом для определения вероятности уменьшения гендерного неравенства в оплате труда в будущем был избран тест Пирсона. Результаты исследования также позволяют отметить, что преждевременная деиндустриализация приводит к уменьшению доли занятости в сфере про-

изводства и эта тенденция, вероятно, усилит дефеминизации производственного труда.

Ключевые слова: цифровизация, производительность труда, оплата труда, регрессионный анализ, тест Пирсона, гендерное неравенство.

Попова А. Ю. *Коммуникационная составляющая маркетинговой деятельности коммунальных предприятий как фактор обеспечения конкурентоспособности города*. – С. 169.

В статье определена специфика маркетинговой деятельности коммунальных предприятий в процессе реформирования жилищно-коммунального хозяйства Украины. Проанализирована взаимосвязь качества коммунальных услуг с уровнем конкурентоспособности города; предложено усовершенствование коммуникационной составляющей маркетинговой деятельности коммунальных предприятий с помощью инструментов Public relations; обоснована необходимость информационной транспарентности как предпосылки эффективных коммуникаций между коммунальными предприятиями и потребителями их услуг.

Ключевые слова: коммуникации, маркетинг, коммунальные предприятия, конкурентоспособность города, транспарентность.

Попова Д. В. *Интеллектуальный менеджмент конкурентоспособностью международных корпораций*. – С. 127.

В новейшей экономике знаний возрастает актуальность формирования и повышения конкурентоспособности интернациональных компаний. Указанное предопределяет необходимость корпорациями создавать новые механизмы менеджмента инновациями и инновационно-интеллектуальными компетенциями, что, в свою очередь, выстраивает общую концепцию интеллектуального менеджмента конкурентоспособности на уровне отдельной корпорации. Однако существующие сегодня теоретические подходы к менеджменту конкурентоспособностью не позволяют получить исчерпывающую информацию для формирования универсального управленческого инструментария основанного на интеллектуальном менеджменте знаниями и инновациями и компетенциями международной корпорации для достижения глобальной конкурентоспособности. Поэтому целью статьи является формирование комплексного алгоритма достижения конкурентоспособного лидерства международной компании за счет использования интеллектуального менеджмента. Соответственно в статье определены ключевые инновационно-интеллектуальные компетенции корпорации на международных рынках, построена логическая система формирования конкурентных преимуществ корпорации на основе применения КИИК и разработана модель и механизм интеллектуального менеджмента конкурентоспособностью корпорации на основе создания центров инновационно-интеллектуальных компетенций. Такой комплексный подход в контексте реализации интеллектуального менеджмента будет обеспечивать, в конечном итоге, повышение конкурентоспособности международной корпорации.

Ключевые слова: интеллектуальный менеджмент, международная конкурентоспособность, корпорация, международный рынок, инновационно-интеллекту-

альные компетенции, конкурентные преимущества, менеджмент знаниями и инновациями.

Пушак Г. И., Васылив Н. Ю. *Проблемы развития рынка природного газа в Украине на конкурентной основе.* — С. 76.

В статье проанализированы основные параметры функционирования отечественного рынка природного газа в контексте обеспечения на нем конкурентных отношений между хозяйствующими субъектами. Выявлено, что в сферу природной монополии относят рынки транспортировки, хранения и распределения природного газа; рынок поставки природного газа целесообразно считать потенциально конкурентным. Исследованы тенденции изменения цен на розничном рынке природного газа для бытовых и небытовых потребителей. Осуществлен сравнительный анализ отечественных цен на природный газ и его доставку с ценами европейских стран, приведена структура цены природного газа для населения в Украине и странах ЕС. Очерчены ключевые аспекты развития национального розничного и оптового рынка природного газа.

Приведены основные факторы влияния на развитие конкурентной среды на отечественном рынке природного газа и определены основные проблемы его формирования.

Ключевые слова: рынок природного газа, снабжение природным газом, конкуренция, конкурентная среда, монополия.

Пушак Я. Я., Трушкина Н. В. *Сущность понятия «финансовый мониторинг» в контексте обеспечения национальной безопасности.* — С. 197.

В статье изложены результаты экспертного опроса украинских предприятий для выявления ущерба от экономических преступлений, мошенничества и коррупции.

Проанализированы и обобщены научные подходы к определению понятия «финансовый мониторинг», которые условно систематизированы в следующие группы: система, комплекс мероприятий, институт, инструментарий, механизм, составляющая безопасности, форма финансового контроля.

Установлено, что в большинстве под финансовым мониторингом, как правило, понимается система законодательно закреплённых информационных, контрольных и правоохранительных процедур; система мер финансового, административного, уголовного и оперативно-розыскного характера; система постоянного наблюдения; совокупность мер субъектов финансового мониторинга; институт финансового права; инструмент государственного регулирования; экономико-правовой механизм в сфере предотвращения и противодействия легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путём; составляющая системы обеспечения экономической безопасности; специфическая форма государственного финансового контроля; составляющая финансовой безопасности государства.

На этом основании предложен авторский подход к трактовке этой экономической категории как инструмента обеспечения национальной безопасности на основе реализации совокупности институциональных, нормативно-правовых, организационно-эконо-

мических, инновационных, инвестиционных, информационных мероприятий.

В результате исследования выявлено, что, несмотря на некоторые положительные законодательные инициативы по созданию и функционированию системы финансового мониторинга в Украине, все же существуют определённые проблемы недостаточно эффективного нормативно-правового обеспечения в этом направлении. Большинство законодательных и нормативных документов не корреспондируются друг с другом. В некоторых из них речь идёт только о гарантировании национальной безопасности, но не прописаны общие принципы финансового мониторинга как инструмента обеспечения национальной безопасности. Не определены надлежащие институциональные условия развития системы предотвращения и противодействия легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путём. Не разработаны соответствующие механизмы институционального, организационно-экономического, финансового и информационного обеспечения функционирования системы финансового мониторинга с позиций национальной безопасности государства. Для решения этих проблем определены направления совершенствования нормативно-правового регулирования развития системы финансового мониторинга в Украине.

Ключевые слова: национальная экономика, финансовый мониторинг, национальная безопасность, экономическая безопасность, финансовая безопасность, субъект хозяйствования, уточнение терминологии, систематизация, нормативно-правовое регулирование, направления совершенствования, эффект.

Соколовская Е. Н. *Прямые иностранные инвестиции в экономике Украины: состояние и проблемы привлечения.* — С. 92.

Одним из главных источников устойчивого экономического роста любой страны являются инвестиции. Особую потребность в инвестициях, в том числе иностранных, испытывают страны с переходной экономикой, к которым относится Украина.

В данной статье поставлена цель провести анализ состояния и динамики прямого иностранного инвестирования и определить отраслевую структуру прямых иностранных инвестиций в национальной экономике в отраслевом измерении для определения проблем и возможностей инвестиционного развития Украины.

По результатам анализа установлено, что объёмы прямых иностранных инвестиций в Украине остаются на низком уровне, а их объёмы не могут повлиять на решение проблем, связанных с сырьевой направленностью и отраслевой неэффективностью национальной экономики. Проанализированы тенденции привлечения прямых иностранных инвестиций в Украину и определены главные факторы торможения этого процесса, связанные с продолжающимся военным конфликтом на востоке Украины, макроэкономическими проблемами, политической нестабильностью и низким качеством институтов.

Установлено, что, начиная с 2018 г., происходит постепенное возобновление интереса иностранных инвесторов к Украине. В то же время, установлено, что иностранные инвестиции направляются преимущественно в менее технологически- и наукоемкие от-

расли и сферы экономики. На долю последних приходится около 60% от общего объема прямых иностранных инвестиций в экономике Украины. Подчеркнуто, что приоритетами для национального и иностранного инвестирования в Украине должны быть средне- и высокотехнологичные отрасли промышленности, на долю которых в настоящее время приходится всего несколько процентов в общей структуре прямых иностранных инвестиций. Для исправления сложившейся ситуации предложено внедрять налоговые и неналоговые методы инвестиционного стимулирования, среди которых особое место должны занимать индустриальные парки как один из наиболее действенных инструментов привлечения иностранных инвестиций в мировой практике. Они способствуют не только притоку иностранных инвестиций, но предоставляют немало других преимуществ странам и регионам, среди которых: создание новых рабочих мест, повышение объемов промышленного производства, рост и диверсификация экспорта, привлечение зарубежных технологий и управленческих практик, развитие высокотехнологичных отраслей промышленности. Во всех эти преимуществах и выгодах от создания индустриальных парков испытывает потребность Украина.

Ключевые слова: инвестиции, прямые иностранные инвестиции, иностранное инвестирование, промышленность, сфера услуг, страны с переходной экономикой, экономика Украины, инвестиционное развитие.

Столярова В. В. *Концептуально-аналитическое обеспечение стратегического планирования социально-экономического развития страны и регионов.* — С. 33.

В статье представлены результаты экспертно-проектной оценки технологий подготовки и принятия стратегических решений Центральными органами исполнительной власти. Раскрыты механизмы решения проблем стратегического планирования социально-экономического развития государства и регионов как единой системы жизнедеятельности.

Рассмотрена государственная региональная политика как ведущая составляющая социально-экономической политики на основе метрологии регионального человеческого развития в базовом, текущем и будущем периодах.

Проведен сравнительный анализ ведущих положений проектов законов Украины «О государственном стратегическом планировании» 2011 и 2017 гг. Определены типовые сроки государственных стратегий регионального развития на периоды до 2015, 2020 и 2027 годов для формирования единого глоссария стратегического планирования социально-экономического развития государства и регионов.

Используя обоснованные автором принципы формирования комплексного стратегического планирования в качестве теоретической и рабочей гипотез исследования, раскрыта эволюция принципов социально-экономической и региональной политики Украины в 2006-2021 гг. Сгруппированы показатели согласования деятельности центральных и местных органов исполнительной власти и органов местного самоуправления по социально-экономическому развитию регионов.

Раскрыты этапы становления информационно-методического опыта локализации глобальных ЦРТ и ЦСР на периоды до 2015 и 2030 годов с рейтинговыми

оценками Индекса регионального человеческого развития. Рассмотрены процедуры определения стратегических ценностей регионального развития.

Приведены проблемные вопросы в сфере реализации Государственных стратегий регионального развития, связанных с необходимостью внедрения бюджетной децентрализации и бюджетной федерализации унитарного государства.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, стратегическое планирование, государственная стратегия, план мероприятий по реализации стратегии, финансирование развития, бюджетная децентрализация, бюджетный федерализм, Цели Развития Тысячелетия (ЦРТ), Цели Устойчивого Развития (ЦСР).

Суходоля А. М., Рябцев Г. Л., Харазишвили Ю. М. *Методология оценки влияния угроз на уровень энергетической безопасности.* — С. 3.

В условиях энергетического перехода, геополитического противоборства за энергетические ресурсы и технологическое лидерство, изменения моделей функционирования энергетических рынков, использования энергоносителей в качестве оружия для достижения политических целей в «гибридных» войнах, растет потребность в обеспечении возможности органов власти нейтрализовать угрозы энергетической безопасности или уменьшать негативные последствия их влияния.

Для решения этой задачи разработана базирующаяся на системном подходе методика оценки влияния угроз на уровень энергетической безопасности. Оценивание состоит из трех этапов — идентификации, анализа и, собственно, оценки. Идентификация угрозы заключается в ее обнаружении, регистрации и описании. Используется формула: «фактор влияния» из-за наличия «уязвимости» способен привести к «последствиям». Анализ состоит в определении уязвимости объекта управления и возможных последствий влияния реализации угрозы с учетом наличия или отсутствия действий субъекта управления, направленных на ее нейтрализацию. Оценка угроз заключается в установлении суммарного риска каждой идентифицированной угрозы путем объединения совокупных негативных последствий ее реализации, вызванных общей уязвимостью объекта управления, и соответствующих вероятностей.

Разработанная методика позволила оценить угрозы энергетической безопасности Украины по состоянию на 1 сентября 2021 г. Установлено, что наиболее значимыми из них являются: деградация энергетических систем и сетей, непрофессионализм в формировании и реализации политики, вмешательство государства в функционирование рынков (внутренние угрозы); кибератаки, вымывание профессиональных кадров, военные действия (внешние угрозы).

Систематическая оценка угроз энергетической безопасности позволит субъектам управления лучше понимать явления, тенденции и факторы, которые делают невозможной или усложняют реализацию национальных интересов Украины в энергетической сфере.

Ключевые слова: системный подход, энергетическая безопасность, угроза, риск, идентификация, оценка.

Сытник Е. А. *Совершенствование регуляторной политики и инвестиционно-финансовых расчетов для фор-*

мирования благоприятной инвестиционной среды в старопромышленном регионе. — С. 100.

В статье на основе обзора программных документов по развитию Донецкой и Луганской областей проанализированы недостатки государственных стратегий экономического развития Донецкой и Луганской областей как старопромышленного региона, выявлены основные недостатки регуляторной политики с точки зрения роста трансакционных издержек, а также предложены модифицированные формулы для усовершенствования инвестиционно-финансовых расчетов, осуществляемых при обосновании инвестиционных проектов, с целью формирования благоприятной инвестиционной среды в старопромышленном регионе.

Произведена оценка изменений инвестиционной среды и изменения роли промышленности как ведущего вида экономической деятельности. Определен ряд упущений в формировании благоприятного инвестиционного климата и слабых мест в программах регионального развития. Определен список субъектов специального режима инвестиционной деятельности в старопромышленных регионах. На основе составляющих рейтинга ведения бизнеса по международным сравнениям установлены негативные тенденции в формировании бизнес-климата в Украине. Доказана необходимость корректировки стандартного набора мероприятий, обеспечивающих эффективное внедрение ТПП в пределах Донецкой и Луганской областей. Обоснована необходимость учета трансакционных издержек при расчете общеизвестных показателей, которые служат критериями целесообразности реализации инвестиционных проектов.

Ключевые слова: старопромышленный регион, Стратегия экономического развития, Государственная стратегия регионального развития, трансакционные издержки, внутренняя норма доходности, чистая приведенная стоимость проекта, индекс доходности.

Уткин В. П. *Предпосылки, модели и структуры промышленных кластерных объединений. — С. 191.*

В статье рассмотрена роль кластерных инициатив как предпосылки создания промышленных кластерных систем. Представлены определенные предпосылки для инициации создания кластера, а также формальные факторы, определяющие мотив и первопричину создания кластеров. Определены функциональные признаки участников кластера и их место в организационных моделях. Представлены типы организационной структуры кластерной политики.

Ключевые слова: кластеры, система, конкурентоспособность, кластерная структура, кластерная модель, кластерная политика.

Хандий Е. А., Шамилева Л. Л., Кобцева Д. А. *Взаимосвязь между социально-экономическими трансформациями и формированием нового качества жизни. — С. 142.*

В статье исследовано влияние социально-экономических трансформаций на формирование базовых условий жизнедеятельности и жизнеобеспечения в системе формирования нового качества жизни. Определены внешние и внутренние факторы, которые формируют среду социоэкономических преобразований и имеют разнонаправленные векторы влияния на обеспечение стабильных и сбалансированных условий жизнедеятельности. Выделены социоэкономические

преобразования, которые под воздействием деструктивных факторов сдерживают возможности обеспечения достойных условий жизнедеятельности и становления нового качества жизни. Выявлены причинно-следственные связи факторов и условий формирования нового качества жизни. Основываясь на выявленных взаимосвязях, уточнено определение понятия «качество жизни». Систематизированы основные составляющие социоэкономических преобразований. Обоснованы базовые условия жизнедеятельности и жизнеобеспечения. Предложены основные структурные элементы нового качества жизни в условиях социоэкономических преобразований.

Ключевые слова: качество жизни, социально-экономические трансформации, социоэкономические преобразования, условия жизнедеятельности и жизнеобеспечения.

Чеботарев Е. В., Чеботарев В. А. *Содержание профиля предпринимателя и обоснование методики компаративного анализа. — С. 147.*

Вхождение Украины в систему международного разделения труда как полноценного субъекта выдвигает ряд вопросов теории и практики экономической компаративистики с точки зрения обоснования методик сравнения уровней компетентности предпринимателей разных стран. Причиной решения этих вопросов является разработка проблемы профиля предпринимателя. Эта проблема актуальна для стран и западного (англосаксонского) и восточного (японского) менеджмента, а также для других типов предпринимательской культуры. В статье эта проблема решается на основе научно-практической триады экономической компаративистики «национальная деловая культура» — «корпоративная культура» — «профиль предпринимателя». Обоснована четкая идентификация исходной категории «профиль предпринимателя». Это система профессиональных (общепредпринимательских), узкоспециальных, общекультурных, психологических и физических компетенций (качеств, свойств, требований), идентифицированная в соответствующих характеристиках и их результирующих оценках, которые должен иметь руководитель определенного иерархического уровня организации (предприятия) для адекватного выполнения нормативно установленных и закрепленных должностных обязанностей. В контексте обоснования унифицированного инструментария оценивания компетентностей предпринимателей авторами предлагаются десять характеристик компетентностей: «Дистанция власти», «Индивидуализм», «Мужество», «Избегание неопределенности», «Долгосрочная ориентация», «Индальгенция», «Склонность к предпринимательству», «Обязанность в бизнесе», «Планирование на предприятии», «Стандартизованность бизнес-деятельности».

Раскрывается содержание данных параметров. Приводится описание реально апробированного при реализации украинско-польского проекта «Национальные деловые культуры Польши и Украины: усовершенствование научно-практических основ сотрудничества на европейских и мировых рынках» методического инструментария — двух анкет, позволяющих проведение компаративного анализа профилей предпринимателей разных стран.

Ключевые слова: профиль предпринимателя, компетенции предпринимателя, характеристики компетенций предпринимателя, предпринимательство, экономическая компаративистика, национальная деловая культура, корпоративная культура.

Швец Н. В. *Реализация интеграционного компонента региональных стратегий смарт-специализации: научно-методический подход.* – С. 62.

В статье рассмотрены вопросы формирования интеграционного компонента региональных стратегий смарт-специализации, который предполагает налаживание межрегионального и трансграничного сотрудничества в стратегически важных сферах. Подчеркнута актуальность и потенциал активизации европартнерства для регионов Украины в рамках стратегий смарт-специализации.

С целью адаптации и развития разработанного в ЕС методологического обеспечения обоснован научно-методический подход к оценке потенциального партнерства при формировании региональных стратегий смарт-специализации. Предложено выполнение комплекса диагностических и коммуникационных процедур по выявлению и оценке перспектив межрегионального сотрудничества для каждой проектной инициативы на партисипативном этапе процесса предпринимательского открытия. Мероприятия по идентификации потенциального партнерства включают: обоснование целесообразности партнерства и интеграции с существующими кластерно-сетевыми структурами; идентификацию возможных партнеров, изучение их потенциала и интересов; оценку готовности региональных стейкхолдеров к партнерству; формирование предложений партнерства по определенному смарт-приоритету. Данные мероприятия позволят определить возможности для ресурсно-компетентного усиления региональных приоритетов смарт-специализации путем сочетания знаний и активов с инновационно-активными европейскими регионами.

Предложенный авторский научно-методический подход к оценке потенциала кластерно- сетевого партнерства регионов Украины и стран-членов ЕС основывается на расчете интегрального показателя, учитывающего инновационное сотрудничество каждого региона и его кластерно-сетевую активность в конкретном тематическом направлении смарт-специализации. Показана структура и раскрыто содержание расчетных процедур для определения интегрального показателя потенциала кластерно- сетевого взаимодействия региона на базе информационно-аналитических данных европейских рейтингов и платформ.

Научно-методический подход апробирован на примере тематического партнерства Chemicals. Последовательно раскрыто определение групп индикаторов для оценки инновационного сотрудничества и кластерно-сетевой активности 13 регионов Евросоюза, которые входят в выбранное партнерство. Сформирован рейтинг химических регионов по оценке потенциала кластерно- сетевого взаимодействия.

Ключевые слова: регионы, смарт-специализация, межрегиональное партнерство, интеграция, сети, химический сектор, Украина, Евросоюз.

Шевченко В. Г., Ляшенко В. І., Осадчая Н. В. *Мировые тенденции использования водовода.* – С. 17.

Исследованы мировые перспективы развития водородной энергетики. В статье проанализированы проблемы и перспективы развития водородной энергетики.

Водород может способствовать декарбонизации ряда секторов, которые включают транспортировку, производство химикатов, производство стали. В данных секторах тяжело уменьшить вредные выбросы.

Исследована возможность использования водовода в промышленности Украины, проанализированы преимущества использования водовода.

Ключевые слова: водородная энергетика, декарбонизация, изменения климата, транспортировка, электромобили.

Шкригун Ю. О. *Генезис понятия «логистическая деятельность предприятия».* – С. 183.

Текущие изменения экономической и социальной среды функционирования предприятий, характеризующиеся высоким темпом и непредсказуемостью, актуализируют вопросы повышения эффективности организации хозяйственной деятельности предприятия, в частности, логистической.

Многогранность понятия и взаимосвязь отдельных составляющих обуславливают необходимость рассмотрения генезиса термина «логистическая деятельность» как эволюционного развития и становления категории и его ключевых аспектов; соотношение дефиниций «логистика» и «логистическая деятельность» в контексте вопроса деятельности на уровне предприятий.

Проанализированы и обобщены существующие теоретические подходы к определению понятия «логистическая деятельность», которые условно систематизированы в следующие группы: направление хозяйственной деятельности; совокупность системных практических действий; комплекс функциональных, управленческих, обеспечивающих процессов и операций; единый технологический процесс, движение ценностей; единая интегрированная функция реализации цели.

На этой основе уточнены суть и содержание категории «логистическая деятельность предприятия», под которой понимается совокупность всех процессов (а именно процессов обеспечения непрерывного, своевременного, оптимального и экономически эффективного движения логистических потоков на всех стадиях производственного процесса в соответствии с прогнозами и стратегическими планами деятельности предприятия) в едином комплексе, которые должны соответствовать принципам интегрированности, инновационности, адаптированности к изменяющимся условиям современной институциональной и рыночной среды.

Ключевые слова: предприятие, логистика, логистическая деятельность, генезис, ключевые аспекты, концептуальные подходы, систематизация, уточнение понятийно-категориального аппарата.

ABSTRACTS

Amosha O., Zaloznova Yu., Bryukhovetskaya N., Buleev I. *Real-Sector Enterprise Intellectualization as a Promising Avenue for the Development of the Modern Economy (Conclusions and Recommendations of an Online Science and Practical Conference).* – P. 218.

According to the Decree of the Presidium of the National Academy of Sciences of Ukraine «On the Events of the National Academy of Sciences of Ukraine on the celebration of the 30th anniversary of the Independence of Ukraine from 03.03.2021 №82. October 4, 2021 – Scientific-practical online conference «Problems and prospects of development of modern economy» held at the Institute of Industrial Economics of the National Academy of Sciences of Ukraine. According to the results of the discussion of the problems of the real sector of the economy, the intellectual development of enterprises has been defined as a promising direction of modernity.

In the presentations, participants revealed the objective relationship between the social division of labor and the processes of intellectualization as the division of knowledge, as well as their specialization, and the order of the division of labor. Any division of labor system has a «horizontal» dimension – determined by the process of transforming the material into the final product – and the «vertical» – is determined by the processes of using tools of labor, accumulation, systematization, development and use of knowledge. The division and transformation of labor relations determine industrial revolutions, stimulates technical and intellectual progress, and forms of long waves and cycles of development of material and spiritual world. The intellectualization of production expands the space for an adaptive division of labor, and its vertical component creates the conditions for a transition to a new type of intellectual transformation.

The conference participants argued that the task of reviving the economy and industry in the direction of Industry 4.0 based on the intellectualization of enterprises is in the state economic policy and research methodology. The State, the business community, scientific organizations (especially the National Academy of Sciences of Ukraine) and other interested parties are identified as the key players in industrial rehabilitation. The development of industrial enterprises towards Industry 4.0 does not mean the immediate abandonment of traditional production III-IV technological systems. Individual industries and enterprises have the potential to adopt new standards and enter into global value chains. Relevant government mechanisms for deepening intellectualization have been identified: import substitution, export promotion, public-private partnerships, and human capital development. National enterprises should have priority over foreign enterprises, with due quality. It is advisable to strengthen exports in industry once the domestic market is saturated. Intellectualization has been shown to require enterprises to: introduce digital tools to manage production; permanently transform into modern technological realities; create digital culture and values of intellectualization, Staff digital skills development.

Keywords: intellectualization of enterprises, modern economy, personnel development, government mechanisms, scientific and practical online conference.

Amosha O., Kocheshkova I. *A landscape park as a way of revitalizing slag heap of blast-furnace slag.* – P. 71.

Slag heap have negative impact on the environment, at the same time the world has successful examples of industrial areas revitalization including heaps.

The slag landfill appeared years ago in water area of Mariupol city, the Sea of Azov. It was from metallurgy industry wastes.

Utilization of slag is a time consuming process. It can be efficient in one case only: if 100% of produced slag is utilized. However, it concerns new waste. To utilize the old waste is much harder. For instance, in case of Mariupol city landfill slag there is so caked that it is very hard to get it away from the shore.

Landscape reclamation of post-industrial areas is a new global trend. The article considers the possibilities of landscaping slag heap.

Taking into account the condition of the slag pile and possibilities of landscaping, it is feasible to create a landscape park. To meet the up-to-date environmental requirements the landscape park should have renewable energy.

At the same time, the project of a landscape park creation is important for all therefore every resident of the city should be aware of it. Because the creation of the landscape park matters everybody the crowd-investing project with share capital is the most acceptable form of landscape park creation.

Therefore, the most feasible way to solve slagheaps problem is the revitalization that is creation of a landscape park powered by renewable energy using crowd-investing approach.

Keywords: blast furnace slag; slag heaps, revitalizing, landscaping, landscape park, crowd-investing.

Andrushkiv B., Hahaliuk O., Kyrych N., Pohaidak O., Cherep A., Sherstiuk R. *Ways and Tools to Improve the Efficiency of Natural Resources in Ukraine. (Management Mechanisms and Means of Hydrogen Sulfide Mixture Processing into the Black Sea).* – P. 27.

The article is devoted to the possibilities of using the hydrogen sulfide mixture contained in the depths of the Black Sea as a raw material for processing into hydrogen and obtaining sulfur as a by-product of processing. Prospects and problems of energy resources use in the conditions of energy crisis in Ukraine are considered.

As a result of the conducted geological exploration works and analytical researches the reserves of hydrogen sulfide mixture were established, the mechanisms and means of its processing into hydrogen were proposed. In particular, the expediency of using the absorption - electrochemical method of purification of hydrogen from sulfur, which again can be used as a by-product for the needs of the national economy. It was found that in the process of long-term operation, due to the partial destruction of the elements of the electrochemical reactor, the efficiency of existing treatment plants is reduced compared to acceptable values. It is established that sanitary-protective measures for processing of raw materials do not correspond to the State sanitary rules of protection of atmospheric air of settlements, etc. From the ecological point of view, it is proposed to use economic-mathematical modeling of mass transfer processes in a gas-liquid system taking into account

hydrodynamic processes in absorption-electrochemical installations for air purification from hydrogen sulfide, etc.

Ways to intensify the process of scientific development on this and related issues of its economic efficiency are identified. Economic, ecological and safety factors influencing the intensification of hydrogen sulfide processing are studied. Mechanisms and means of improving the efficiency of the use of hydrogen sulfide mixture from the Black Sea are described. Ways to organize its processing into hydrogen are proposed. It is proposed to take measures to develop appropriate scientific and technical programs and create a favorable investment climate to attract investment for their implementation.

Keywords: hydrogen, sulfur, hydrogen sulfide, processing of hydrogen sulfide mixture, ecological safety, absorption, mass transfer process, electrochemical reactor, mechanisms, means.

Antonyuk V. *Human Capital of Ukraine in the Context of International Comparisons: Problems and Tasks of its Development to Ensure Technological Changes.* – P. 135.

The article substantiates the relevance of the task of forming the human capital of Ukraine to ensure the technological transformation of the economy. An overview of international human capital estimates carried out by the World Economic Forum and the World Bank (WB) has been made. The methodology and results of the world's human capital assessment by the World Bank Group in 2018 and 2020 are highlighted. A comparative analysis of the positions of Ukraine and individual European countries in the international rating was made, which made it possible to identify the areas of lag. It is concluded that the biggest problems are observed in the areas of health and education. Low quality education leads to the loss of part of the years of study and does not provide the opportunities for the formation of modern productive abilities that are necessary in the era of the Fourth Industrial Revolution. High mortality in working age, especially men, leads to a direct loss of the formed human capital. That is why the Human Capital Index of Ukraine, according to the WB, is 84% of its value in Poland. Therefore, it is important in Ukraine to develop and implement a strategy for the formation, development and preservation of human capital.

Keywords: human capital, human capital valuation, human capital index, World Bank, education quality, external independent evaluation, public health.

Boichenko M. *Green Logistics in Freight Transportation: Problems, Possible Solutions.* – P. 152.

The transportation is one of basic sources of negative impact on environment.

Main problems that restrain green logistics development in Ukraine are the following: environmental priorities depend on economic feasibility; the national system of environment protection has inefficient management; the observance of environment protection laws and environmental rights and duties of citizens is very poor; low compliance with environment protection laws and lack of strict accountability for their violation; absence of clear scheme of green logistics implementation in a company; there are no incentives for green logistics implementation; there is no direct cause to effect connection with delivery chain and environment etc.

Possible arrangements that may improve development of economic control and market tools for environment pro-

tection against negative impact of movable sources of pollution in Ukraine can be: setting fees for negative environmental impact considering costs necessary for environment protection activities; instead of charging fees for pollution in the excess of established limits charge for the reparation of environmental damage; introducing incentives for companies implementing environmental modernization programs for movable fleet; giving advantages to transport companies that (among other equal terms) comply with environmental standards; gradual implementing the system of environmental standards statement and environmental audit; raising environmental and social responsibility of business.

Keywords: freight transportation, pollution, green logistics, problems, environment protection, mechanism.

Buleev I., Ziuz D. *The Current State and Prospects for the Development of State-Owned Enterprises in the Geological Exploration Industry.* – P. 50.

The current state of functioning of state-owned enterprises in the exploration industry was analyzed in the context of their ability to perform new prospecting and exploration works and revaluation of existing promising objects, in particular, it was found that some enterprises have wage arrears, as well as significant tax debt; overloaded with depreciated and obsolete property; the volumes of deductions of a part of net profit to the state budget do not allow timely renewal of fixed assets of production, and also do not contribute to entrepreneurial initiative. Analyzed the regulatory documents in terms of government funding for the development of the mineral resource base. Taking into account the trends and the current state of enterprises, a forecast for their functioning in the near future is given. It is noted that the structural-sectoral and state policy as a whole is unsystematic, illogical, devoid of strategic planning. Proposals are given that should contribute to the development of state-owned enterprises in the geological exploration industry.

Keywords: state enterprises; geological exploration industry; mineral resource base; geological exploration work; public policy; strategic planning; a nationwide plan.

Chebotaurov Ie., Chebotaurov V. *The Content of the Entrepreneur Profile and the Rationale for the Methodology of Comparative Analysis.* – P. 147.

The entry of Ukraine into the system of the international division of labor as a full-fledged subject raises a number of issues in the theory and practice of economic comparative studies in terms of substantiating methods for comparing the levels of competence of entrepreneurs from different countries. A prerequisite for solving these issues is the development of the problem of the entrepreneur's profile. This problem is relevant for countries of both Western (Anglo-Saxon) and Eastern (Japanese) management, as well as for countries of all other types of entrepreneurial culture. This problem is solved in the article on the basis of the scientific and practical triad of economic comparative studies "national business culture" – "corporate culture" – "entrepreneur profile". A clear identification of the initial category "entrepreneur profile" is substantiated. This is a system of professional (general entrepreneurial), highly specialized, general cultural, psychological and physical competencies (qualities, properties, requirements), identified in the relevant characteristics and their resulting assessments, which a manager of a certain hierarchical level of an organization (enterprise) must possess in order to

adequately fulfill the normative and assigned job responsibilities. In the context of substantiating a unified toolkit for assessing the competencies of entrepreneurs, the authors propose the following ten characteristics of competencies: "Power distance", "Individualism", "Masculinity", "Uncertainty avoidance", "Long-term orientation", "Indulgence", "Inclination to entrepreneurship", "Commitment to the business", "Planning within the enterprise", "Standardization of business activities".

The content of these characteristics is revealed. A description is given of the methodological tools that have been actually tested in the implementation of the Ukrainian-Polish project "National business culture of Poland and Ukraine: improving the scientific and practical foundations of cooperation in the European and world markets" methodological tools – two questionnaires that make it possible to conduct a comparative analysis of the profiles of entrepreneurs from different countries.

Keywords: "entrepreneur profile", entrepreneurial competencies, characteristics of entrepreneurial competencies, entrepreneurship, economic comparative studies, national business culture, corporate culture.

Dvigun A. *The Impact of Local Government Reform and Territorial Organization of Power on Regional Development.* – P. 58.

The article considers the reform of the administrative-territorial system in Ukraine as a factor in strengthening territorial development, the state of transition to the second stage of reform. An assessment of the state of resource capacity of communities at this stage is given, the problems that hinder the formation of wealthy communities and the negative consequences for the formation of financial and economic potential of communities and regions are described. Conclusions are formulated.

Keywords: decentralization, reform of the administrative-territorial system, community capacity, local strategies, regional disparities.

Erfort I. Yu. *The Methodical Basis of Evaluation of the Company's Pricing Processes.* – P. 156.

In the article, the author performs a task to estimate how the level of existing prices and their dynamics (stability, variability) meet the requirement of increasing enterprise's future cash flows which is the base of its value; and how to create additional cash flows by means of price maneuvering, enhancing in such a way the company's value.

Tackling pricing of manufacturing companies this work has the following theoretical and methodical differences and advantages in compare with existing works.

Pricing management is directed towards aims and ideology of strategic company management and towards agreement of current decisions with long-term goals; the prices become a tool of strategic company management, which is the most important for companies implementing the strategy of development.

The pricing mechanism becomes orientated towards integral cost indicators as a basis for making price decisions. Hereby, the business management is enabled to take price-adjustment decisions with better potential of value increasing.

The strategy of price flexibility implementing via regulation of current price fluctuation within some interval meets the requirement of non decreasing profitability rate of invested capital and allows striking the right balance between decisions concerning current and future cash flows

and agreeing marketing decisions with financial consequences.

Keywords: pricing processes, rate of prices changes, period of prices stability, calculating aspect of marginal pricing theory, effective boundaries of prices changes, indicator of the flexibility of an enterprise's price mechanism.

Khandii O. O., Shamileva L. L., Kobtseva D. A. *Relationship between Socio-Economic Transformations and the Formation of a New Quality of Life.* – P. 142.

Globalization forms a new geostrategic reality, determines the patterns of development of the modern world, affects the emergence of new value coordinates, transforms social, political, economic and public administration systems, changing living conditions and livelihoods. The purpose of the work is to determine the relationship between socio-economic transformations and the formation of a new quality of life. The article examines the impact of socio-economic transformations on the formation of basic living conditions and livelihood in the system of formation of a new quality of life. Under the transformation in various spheres of public life are considered special changes that determine the qualitative changes in the nature of processes or phenomena. Socio-economic transformations are the result of appropriate transformation processes. External and internal factors that form the environment of socio-economic transformations and have different vectors of influence on ensuring stable and balanced living conditions are identified. Socio-economic transformations are singled out, which under the influence of destructive factors constrain the possibility of providing decent living conditions and the formation of a new quality of life. Causal links between factors and conditions for the formation of a new quality of life have been identified. Based on the identified relationships, the definition of "quality of life" is clarified. Under the quality of life it is proposed to understand the objective consequences of the impact of a set of living conditions and life activities that determine the physical, economic, mental and social well-being of man. The main components of socio-economic transformations are systematized. The basic conditions of life and livelihood are substantiated. The main structural elements of the new quality of life under the conditions of socio-economic transformations are offered. It is concluded that the formation of a new quality of life is the result of the causal process of socio-economic transformations and this necessitates constant diagnostics of the socio-economic environment and assessment of its main parameters and disclosure of the nature of relationships.

Keywords: quality of life, socio-economic transformations, socio-economic transformations, living conditions and life support.

Kosteniuk Yu., Tkachenko M. *Meeting the Strategic Imperatives of Trade Enterprise Development.* – P. 161.

Methods. Research methods include the method of scientific generalization, analysis and synthesis to identify key external and internal factors influencing the activities of the enterprise; statistical methods of generalization of information.

Results. The article analyzes the external and internal environments of LLC «Wine Bureau» and on this basis the strategic imperatives of the enterprise are determined. The analysis identified the company's main competitors in the profile niche, determined the share of wine consumption in the group of alcoholic beverages in Ukraine, as well as

formed and identified internal factors influencing the company's activities. Determined the market share of the «Wine Bureau» and opportunities to improve the company's internal potential. On the basis of strategic decisions, a decision tree was built, according to which the company's highest priority is entering new markets. Among the results were identified that the highest priority is given to the company's entry into new markets, as this is facilitated by the current situation. The company sufficiently uses its own potential and can increase its own market share, sales due to additional borrowed funds.

Novelty. The novelty of the work lies in the formed approach to assessing the strategic position of the enterprise and the development on the basis of this strategic imperatives, which consists in a comprehensive review of exogenous and endogenous factors.

Practical value. The practical significance of the work lies in the development of strategic imperatives of the enterprise based on the analysis of the impact of socio-economic phenomena of macro-scale, calculation of the company's market share and financial stability. In conclusion, in the future it is possible to expand the set of methods that assess the strategic potential of the enterprise and contribute to the construction of a hierarchical structure of decisions. Further research will include the use of modern Internet-marketing technologies to analyze the enterprise and its environment.

Keywords: external environment, internal factors, competitiveness, development strategy, wine turnover, inflation, strategic imperatives.

Latysheva O. V., Ipatova N. O., Ipatov V. V. *Internet Marketing as a Means of Improving the Efficiency of Activity and Competitiveness of Companies in the Tourism Industry.* – P. 178.

This article considers the essence and possibilities of using Internet marketing activities for companies in the tourism industry, emphasizes their positive importance, which provides statistics on the volume of the advertising market and Internet advertising, as well as data on the economic effect of using the Internet in a particular domestic travel agency - marketing activities, such as: contextual and banner advertising, search engine optimization, SMM-promotion.

It is established that now the Internet has become an integral part of our lives, while the Internet-technology has changed not only the daily life of society, but also called into question the existence of large enterprises and small and medium enterprises.

Reasonably, that practically the cardinal changes caused by these changes happened in all industries. A competition became harder, and those companies was able to adapt oneself in new terms got new quality changes, and those that was not able to adapt oneself bore severe losses.

Internet marketing is one of the main tools of non-price competition, which is increasingly displacing price competition based on the method of reducing prices. That is why the implementation of Internet marketing tools needs further research.

For the implementation of Internet marketing activities it is necessary to determine the target audience, make a portrait of the client, set clear goals and the next step is to choose the channels to attract customers.

Internet marketing is suitable for any type of business, it is more profitable than visual advertising has been proven. Internet marketing is developing very quickly, and

only those entrepreneurs who can quickly adapt to the new conditions of business start-up will be able to win has been noted.

Keywords: Internet marketing, Internet marketing activities, contextual advertising, search engine optimization, SMM promotion, targeting, content marketing.

Melchenko V., Fomichenko I., Bashtovoy V., Pakhomova O. *Features of the development of Event Management as an Element of Information and Communication Technologies in Public Administration.* – P. 106.

The article considers event management as an integral part of information and communication technologies in public administration. Opportunities, prospects and additional benefits of organizing even-events, and little attention from the heads of public administration indicates the need for research to update the tools of event management. It is noted that the use of technologies offered by event management allows to optimize the cost of events, increase the credibility of public administration, increase public interest in the proposed events and loyalty to the authorities. It is determined that the use of event management logically reflects the content of the activities of public authorities in the information society. The combination of the communicative function and the function of providing services in terms of content is the purpose of a modern system of The main prerequisites for the introduction of event management concepts in government are the demassification of the population, the focus of the government on the consumer of administrative services as a full participant in government relations, increasing demand for a combination of entertainment and social elements, the need to activate the population to overcome political and social absenteeism.

Keywords: event management, event, models, life cycle, public administration, communications, mass media, authorities public administration.

Novikova O., Pankova O., Azmuk N., Kasperovich O. *Providing a New Quality of Working Life in Ukraine in the Conditions of Digitalization of the Economy: Conceptualization of Research.* – P. 204.

The article identifies and substantiates the components of the system concept of scientific research "Formation of a new quality of working life in the context of digital transformations", which is carried out within the target program of scientific research of the National Academy of Sciences of Ukraine "Formation of a new quality of life". The urgency to develop this concept is due to the rapid transformation of the social and labor fields, labor market in Ukraine under the influence of the development of the digital economy and the need for a achieving new quality of working life in Ukraine in this context. The key problem is the lack of a systemic and balanced conceptual, strategic and tactical vision of the development of socio-economic and labor fields in these conditions.

The concept developed by the authors contains a description of the problem field, tasks and content of the study. This concept is the basis of an expert survey on the quality of working life in the context of digital transformations. The results of the research, conducted on the basis of the author's concept, will improve the scientific and analytical basis for the development and implementation of state socio-economic policy in Ukraine. It will also allow to determine the priority of the formation of regulatory, organizational, managerial, information and communica-

tion and other support for the formation of a new quality of working life in the context of digital transformations.

The expediency of further use of this concept is revealed, which will allow to specify and substantiate research priorities and to create preconditions for initiating and conducting on a permanent basis comprehensive monitoring of the social and labor fields in the context of digitalization of the economy.

Keywords: quality of working life, digital transformations, decent work, platform economy, protection of labor rights and guarantees, social dialogue, threats of the COVID-19 pandemic, development of labor potential of Ukraine.

Petrova I. *Current Trends and Prospects for the Development of Public-Private Partnership in the Implementation of Smart-Specialization in Ukraine.* – P. 84.

The current state of development of public-private partnership is studied and the prospects of PPP development in the implementation of smart-specialization in Ukraine are substantiated. It is determined that the implementation of agreements on the basis of public-private partnership is in its infancy. Despite the improvement of the legislation on partnership between the state and business, the number of PPP projects has not increased. Information on public-private partnerships on the websites of regional state administrations is analyzed. It is revealed that PPP is gradually being integrated into the practice of strategizing socio-economic development of regions on the basis of smart-specialization. The regional development strategies for the use of public-private partnerships are analyzed and recommendations are given regarding the prospects for the development of PPP in the implementation of smart-specialization in Ukraine. It is proposed to develop an Action Plan "Roadmap" for the development of public-private partnership in each region. It was revealed that the result of the development of the Roadmap should be to determine the areas of practical implementation of Ukraine's regional policy in the field of public-private partnership.

Keywords: public-private partnership, development, strategy, smart specialization, strategizing.

Pidorycheva I., Liashenko V., Antoniuk V., Shevtsova H., Shvets N., Zemliankin A. *Comments and Suggestions to the Draft Law of Ukraine "On the Support and Development of Innovative Activity".* – P. 231.

The proposals of the specialists of the Institute of Industrial Economics of the National Academy of Sciences of Ukraine were prepared within the framework of public discussion of the draft Law of Ukraine "On the Support and Development of Innovative Activity" proposed by the Ministry of Education and Science of Ukraine on October 13, 2021, on the official website (link: <https://mon.gov.ua/ru/news/gromadske-obgovorennya-zakonoprojekt-shodopidtrimki-ta-rozvitku-innovacijnoyi-diyalnosti?fbclid=IwAR1TZx8pjHrpYmKglHDqRSPgSiLNumPKwx0NWXRst-PleZxW4>)

Proposals for the revision and improvement of the draft Law of Ukraine "On the Support and Development of Innovative Activity" are substantiated in terms of supplementing and editing its articles, eliminating contradictions with other normative legal acts of Ukraine. The proposals relate to the clarification of the definition of terms (Article 1), the powers of the legislative and executive

authorities in the field of innovation (Articles 3-13), elements of the innovation infrastructure (Articles 14, 17-18), the concept, principles, goals, and objectives of the implementation of state policy in the field of innovation (Articles 24, 25), the foundations, principles, and methods of state support for innovation (Articles 28, 29).

These proposals are aimed at improving the institutional support for the development of innovative activities and the formation of an effective national innovation ecosystem in Ukraine.

Certain comments and suggestions were taken into account by the Directorate of Science and Innovation of the Ministry of Education and Science of Ukraine when finalizing the above-mentioned draft law and made public on the official website at the link: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2021/11/11/Zvit.HO.projekt.ZU-Pro.pidtr.rozv.innovats.diyal.11.11.pdf>.

Keywords: innovative activity, the draft Law of Ukraine "On the Support and Development of Innovative Activity", state policy in the field of innovation, state support for innovation, institutional support, national innovation ecosystem.

Pizhuk O. *Differentiation of population incomes: prospects for reducing inequality in terms of digitalization.* – P. 213.

This research provides an analytical assessment of the level of income differentiation, outlines the range of threats associated with the problems of fair distribution, and identifies the likelihood of reducing or increasing gender inequality in wages in the context of large-scale digitalization of Ukraine and the world economy.

The methodological basis of the study is based on a systematic and dialectical approach, as well as general scientific and fundamental provisions of economics. To achieve the goal of the article, general and special methods of cognition were used. In particular, comparative analysis and synthesis – in the study of trends in the share of labour in GDP, growth or decrease of real wages and productivity in Ukraine, and growth average monthly wages by economic activity. Regression analysis and rank correlation – establishing the relationship between public access to the Internet and the gender pay gap.

Using regression analysis, based on statistics on the gender pay gap (Y) and the percentage of the population connected to the Internet (variable x), we hypothesized that digitization still can reduce gender inequality by identifying the dependence of Y from x. This hypothesis was also confirmed by calculating Spearman's and Kendall's rank correlation coefficients, which indicate a significant relationship between the level of penetration of the Ukrainian population into the Internet and the gender pay gap. The Pearson test was chosen as a mathematical tool to determine the probability of reducing gender inequality in wages in the future. The research results also suggest that premature deindustrialization leads to a decrease in the share of employment in production. This trend is likely to increase the defeminization of productive labour.

Keywords: digitalization, labour productivity, wages, regression analysis, Pearson test, gender inequality.

Popova D. *Intelligent Management of the International Corporation Competitiveness.* – P. 127.

The urgency of forming and increasing the competitiveness of international companies is increasing in the

newest knowledge economy. This predetermines the need for corporations to create new mechanisms for managing innovations and innovative and intellectual competencies, which, in turn, builds a general concept of intellectual competitiveness management at the level of an individual corporation. However, the current theoretical approaches to the competitiveness management do not allow obtaining comprehensive information for the formation of a universal management toolkit based on intelligent management of knowledge and innovations and competencies of an international corporation to achieve global competitiveness. Therefore, the purpose of the article is to form the complex algorithm for achieving competitive leadership of an international company through the use of intellectual management. Accordingly, the key innovative and intellectual competencies of the corporation in international markets were determined, the logical system for the formation of the corporation's competitive advantages based on the application KIIC was built and the model and mechanism of intellectual management of the competitiveness of a corporation based on the creation of centers of innovative and intellectual competencies were developed in the article. Such an integrated approach in the context of the implementation of intellectual management will ultimately ensure an increase in the competitiveness of an international corporation.

Keywords: intellectual management, international competitiveness, corporation, international market, innovative and intellectual competencies, competitive advantages, knowledge and innovation management.

Popova G. *The Communication Component of the Marketing Activities of Public Utilities as a Factor in Ensuring the Competitiveness of the City.* – P. 169.

The article identifies the specifics of marketing activities of utilities in the process of reforming housing and communal services of Ukraine. The relationship between the quality of public services and the level of competitiveness of the city is analyzed; the improvement of the communication component of the marketing activity of public utilities with the help of Public relations tools is proposed; the necessity of information transparency as a prerequisite for effective communications between utilities and consumers of their services is substantiated.

Keywords: communications, marketing, public utilities, city competitiveness, transparency.

Pushak H. I., Vasylyv M. Yu. *The Problems of Development of the Natural Gas Market in Ukraine on a Competitive Basis.* – P. 76.

In the article the main parameters of functioning of the natural gas market in Ukraine are analyzed in the context of ensuring competitive relations between economic entities on it. It is revealed that the sphere of natural monopoly includes the markets of transportation, storage and distribution of natural gas; it is reasonable to consider the natural gas supply market as potentially competitive, because the supply of natural gas is provided by many suppliers as for industrial consumers and for the population. JSC «Ukrgezvydobuvannya» and NJSC «Naftogaz of Ukraine» with all entities related to it by control relations occupy a monopoly (dominant) position on the natural gas sales market directly from the producer.

The trends of price changes in the retail natural gas market for household and non-household consumers have been investigated. The comparative analysis of domestic

prices for natural gas and its delivery with the prices of European countries has been carried out, the structure of natural gas prices for households in Ukraine and EU countries is given.

The key aspects of the development of the national retail and wholesale gas market are highlighted. The level of concentration in the wholesale natural gas market has been investigated using the Herfindahl-Hirschman index. It has been revealed that the level of concentration of its various segments may vary from low, which certifies the existence of a competitive environment, to high, which is inherent in a monopoly. This market is still at the stage of formation, the level of competitiveness is significantly differentiated by different suppliers. It should be noted that most gas consumers were not prepared for the introduction of the natural gas market, they did not have sufficient information about the rights guaranteed by the state and the opportunities provided by legislation.

It has been found out that violations of competitive activity in the natural gas market are quite frequent and the main ones found by the Antimonopoly Committee of Ukraine have been considered.

The main factors influencing the development of the competitive environment in the domestic natural gas market are given and the main problems of its formation are identified.

Keywords: natural gas market, natural gas supply, competition, competitive environment, monopoly.

Pushak Ya., Trushkina N. *The Essence of the Concept of “Financial Monitoring” in the Context of Ensuring National Security.* – P. 197.

The article presents the results of an expert survey of Ukrainian enterprises to identify losses from economic crimes, fraud, and corruption.

The scientific approaches to the definition of the concept of “financial monitoring” are analyzed and generalized, which are conditionally systematized into the following groups: system, set of measures, institute, tools, mechanism, security component, a form of financial control.

It is established that financial monitoring is mostly understood as a system of legally established information, control, and law enforcement procedures; system of measures of financial, administrative, criminal, and operational-search nature; continuous monitoring system; a set of measures of the subjects of financial monitoring; institute of financial law; instrument of state regulation; economic and legal mechanism in the field of prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime; component of the system of economic security of the national economy; the specific form of state financial control; component of financial security of the state.

On this basis, the author's approach to the interpretation of this economic category as a tool for national security is based on the implementation of a set of institutional, regulatory, organizational and economic, innovative, investment information measures.

The study found that despite some positive legislative initiatives to establish and operate a financial monitoring system in Ukraine, there are still some problems of insufficiently effective regulatory support in this area. Most laws and regulations do not correspond to each other. Some of them are only about guaranteeing national security but do not prescribe general principles of financial monitoring as a tool to ensure national security. Appropriate institutional conditions for the development of a system for preventing

and combating the legalization (laundering) of proceeds from crime have not been determined. Appropriate mechanisms for institutional, organizational, economic, financial, and information support for the functioning of the financial monitoring system from the standpoint of national security have not been developed. To solve these problems, the directions of improvement of normative-legal regulation of the development of the financial monitoring system in Ukraine are determined.

Keywords: national economy, financial monitoring, national security, economic security, financial security, business entity, clarification of terminology, systematization, normative-legal regulation, directions of improvement, effect.

Shevchenko V., Lyashenko V., Osadcha N. *World Trends in the Development of Hydrogen Energy.* – P. 17.

The world prospects of hydrogen energy development are studied. The article analyzes the problems and prospects for the development of hydrogen energy,

Hydrogen can contribute to the decarbonization of a number of sectors, including transportation, chemicals and steel, where it is difficult to reduce emissions. The transition to hydrogen energy can help improve air quality and strengthen Ukraine's energy security.

The possibility of using hydrogen in the industry of Ukraine is investigated, the advantages of using hydrogen are analyzed.

Keywords: hydrogen energy, decarbonization, climate change, transportation, electric cars.

Shkrygun Yu. *Genesis of the Concept «Logistic Activity of the Enterprise».* – P. 183.

Current changes in the economic and social environment of enterprises, characterized by high pace and unpredictability, raise the issue of improving the efficiency of the organization of economic activity of the enterprise, in particular logistics.

The versatility of the concept and the relationship of individual components necessitate consideration of the genesis of the term "logistics activities" as the evolutionary development and formation of the category and its key aspects; the relationship between the definitions of "logistics" and "logistics activities" in the context of the activity at the enterprise level.

The existing theoretical approaches to the definition of the concept of "logistics activity" are analyzed and generalized, which are conditionally systematized into the following groups: direction of economic activity; a set of systematic practical actions; a set of functional, managerial, supporting processes and operations; unified technological process, movement of values; the only integrated function of goal realization.

On this basis, the essence and content of the category "logistics activities of the enterprise", which means the totality of all processes (namely the processes of ensuring continuous, timely, optimal and cost-effective movement of logistics flows at all stages of the production process according to forecasts and strategic plans) in a single complex, which must meet the principles of integration, innovation, adaptability to changing conditions of modern institutional and market environment.

Keywords: enterprise, logistics, logistics activity, genesis, key aspects, conceptual approaches, systematization, clarification of the conceptual and categorical apparatus.

Shvets N. *Implementation of the Integration Component of Regional Smart Specialisation Strategies: Scientific and Methodological Approach.* – P. 62.

The article discusses the formation issues of the integration component of regional strategies for smart specialisation, including the use of Interregional and cross-border cooperation in strategically important areas. The relevance and potential of activating European partnerships for Ukrainian regions within the framework of strategies for smart specialisation were emphasized.

In order to adapt and develop the methodological support developed in the EU, a scientific and methodological approach to assessing potential partnerships in the formation of regional smart specialisation strategies has been justified. It is proposed to perform a set of diagnostic and communication procedures to identify and assess the prospects for interregional cooperation for each project initiative at the participatory stage of the entrepreneurial discovery process. Measures to identify potential partnerships include the following: justification of the feasibility of partnership and integration into existing cluster-network structures; identification of possible partners and study of their potential and interests; assessment of the readiness of regional stakeholders for partnership; formation of partnership proposals for a specific smart priority. This additional stage will allow to determine the possibilities of resource-competent strengthening of regional priorities of smart specialisation by combining knowledge and assets with innovatively active European regions.

The proposed author's scientific and methodological approach to assessing the potential of cluster-network partnership of Ukrainian regions and EU member states is based on the calculation of an integral indicator that takes into account the assessment of innovative cooperation of each region and its cluster-network activity in a specific thematic area of smart specialisation. The structure is shown and the content of calculation procedures for determining the integral indicator of the potential of cluster-network interaction of the region based on information and analytical data of European ratings and platforms is developed.

The scientific and methodological approach has been tested on the example of Chemicals thematic partnership. The definition of groups of indicators for assessing innovative cooperation and cluster-network activity of 13 regions of the European Union, which are part of this partnership, has been consistently disclosed. A rating of chemical regions was formed to assess the potential of cluster-network interaction.

Keywords: regions, smart specialisation, interregional partnership, integration, networks, chemical sector, Ukraine, European Union.

Sokolovska O. *Direct Foreign Investments in the Ukrainian Economy: State and Problems of Attracting.* – P. 92.

Investment is one of the main sources of sustainable economic growth of any country. A special need for investment, including foreign ones, is experienced by countries with economies in transition, to which Ukraine belongs.

This article aims to analyze the state and dynamics of foreign direct investment and determine the sectoral structure of foreign direct investment in the national economy in the sectoral dimension to identify the problems and opportunities for investment development of Ukraine.

According to the results of the analysis, it was found that the volume of foreign direct investment in Ukraine remains at a low level, and cannot affect the solution of problems related to the raw materials orientation and sectoral inefficiency of the national economy. Trends in attracting foreign direct investment to Ukraine are analyzed and the main factors slowing down this process are identified. These factors include the ongoing military conflict in the East of Ukraine, macroeconomic problems, political instability and low quality of institutions.

It was found that, starting in 2018, there has been a gradual renewal of the interest of foreign investors in Ukraine. At the same time, it was found that foreign investments are directed mainly to less technologically and science-intensive industries and sectors of the economy. They account for about 60% of the total volume of foreign direct investment in the Ukrainian economy. It was emphasized that the priorities for national and foreign investment in Ukraine should be medium- and high-tech industries, which currently account for only a few percent in the total structure of foreign direct investment. To remedy the current situation, it is proposed to introduce tax and non-tax methods of investment incentives, among which industrial parks should take a special place as one of the most effective tools for attracting foreign investment in world practice. They contribute not only to the inflow of foreign investment, but provide many other advantages to countries and regions, including: the creation of new jobs, an increase in industrial production, the growth and diversification of exports, the attraction of foreign technologies and management practices, the development of high-tech industries. All these advantages and benefits from the creation of industrial parks are in need of Ukraine.

Keywords: investment, foreign direct investment, foreign investment, industry, service sector, countries with economies in transition, Ukrainian economy, investment development.

Stolyarova V. *Conceptual and Analytical Support for Strategic Planning of the Socio-Economic Development of the Country and Regions.* – P. 33.

The article presents the results of an expert-project assessment of technologies for preparing and making strategic decisions of the Central executive authorities. The mechanisms for solving the problems of strategic planning of the socio-economic development of the state and regions as a single system of life are disclosed.

The state regional policy is considered as a leading component of socio-economic policy based on the metrology of regional human development in the base, current and future period.

A comparative analysis of the leading provisions of the draft laws of Ukraine "On State Strategic Planning" for 2011, 2017 has been carried out. The standard terms of state strategies for regional development for the periods up to 2015, 2020 and 2027 have been determined to form a unified glossary of strategic planning for the socio-economic development of the state and regions.

Using the principles of formation of complex strategic planning justified by the author as the theoretical and working hypotheses of the study, the evolution of the principles of socio-economic and regional policy of Ukraine in 2006-2021 is revealed. Grouped indicators of coordination of activities of central and local executive authorities and local governments on the socio-economic development of regions.

The stages of formation of information methodological experience of localization of global MDGs and SDGs for the periods up to 2015 and 2030 with ratings of the Regional Human Development Index are revealed. The procedures for determining the strategic values of regional development are considered.

Problematic issues in the field of implementation of the State strategies for regional development related to the need to introduce budgetary decentralization and budgetary federalization of a unitary state are given.

Keywords: socio-economic development, strategic planning, state strategy, action plan for the implementation of the strategy, development financing, budgetary decentralization, budgetary federalism, Sustainable Development Goals (SDGs), Millennium Development Goals (MDGs).

Sukhodolia O., Riabtsev G., Kharazishvili Yu. *Methodology for Evaluating of Threats Influence on the Energy Security Level.* – P. 3.

When an energy transition takes place, geopolitical confrontation over energy resources and technological leadership intensifies, models of energy market are changed, energy carriers are used as a weapon to achieve political goals in "hybrid" wars, the need increases to ensure the ability of authorities to neutralize threats to energy security or reduce the negative consequences of their impact.

To solve this problem, methodology for evaluating of threats influence on the energy security level was developed. The methodology based on a systems approach. Threat evaluation consists of three stages – identification, analysis and, in fact, evaluation. Threat identification consists of its detection, registration and description. The used formula is: the "factor of influence" due to the presence of "vulnerability" can lead to "negative consequences". The analysis consists of establishing the vulnerability of the object, as well as possible consequences of the threat impact, taking into account actions of authorities, aimed at its neutralization. Threat evaluation consists of establishing the total risk for each identified threat by combining corresponding probabilities and cumulative negative consequences, which are due to the vulnerability of the object.

The developed methodology was used to evaluate the Ukraine energy security threats as of 1 September 2021. It was found that the weightiest of them are: degradation of energy systems and networks, lack of professionalism in the policy-making, government interference in the energy markets functioning (as internal threats); cyberattacks, washing out of professional personnel, military actions (as external threats).

A systematic assessment of energy security threats will allow the authorities to better understand the phenomena, trends and factors that may complicate or make it impossible the implementation of Ukraine's national interests in the energy sector.

Keywords: systems approach, energy security, threat, risk, identification, evaluation.

Sytnyk Ye. *Improvement of Regulatory Policy and Investment and Financial Calculations for the Formation of a Favorable Investment Environment in the Old Industrial Region.* – P. 100.

Based on the review of program documents on the development of Donetsk and Luhansk regions, the article analyzes the shortcomings of the state strategies of economic development of Donetsk and Luhansk regions as an

old-industrial region. Identified the main shortcomings of regulatory policy in terms of increasing transaction costs, and proposed modified formulas for improving the investment and financial calculations carried out during the justification of investment projects, in order to create a favorable investment environment in the old industrial region.

An assessment of changes in the investment environment and changes in the role of industry as a leading type of economic activity. A number of shortcomings in the formation of favorable investment opportunities and weaknesses in state regional development programs have been identified. The list of subjects of the special regime of investment activity in the old industrial regions is revealed. On the basis of the components of the rating of doing business according to international comparisons, negative trends in the formation of the business climate in Ukraine have been identified. The need to adjust the standard set of measures to ensure the effective implementation of TPD within Donetsk and Luhansk regions has been proved. The necessity of taking into account transaction costs when calculating well-known criteria for the feasibility of investment projects is substantiated.

Keywords: old industrial region, Strategy of economic development, State strategy of regional development, transaction costs, internal rate of return, net present value of the project, profitability index.

Utkin V. *Prerequisites, models and structures of industrial cluster associations.* – P. 191.

The article considers the role of cluster initiatives as a prerequisite for the creation of industrial cluster systems. Certain prerequisites for initiating the creation of a cluster are presented, as well as formal factors that determine the motive and root cause of the creation of clusters. The functional characteristics of cluster members and their place in organizational models are determined. Types of organizational structure of cluster policy are presented.

Keywords: clusters, system, competitiveness, cluster structure, cluster model, cluster policy.

Zadorozhny G. *Global Education and the National Economic Elite: Methodological Foundations for Understanding the Problem.* – P. 223.

In line with the survival of mankind, the problems of the formation of the economic elite as the main subject of the revival of Ukraine are considered. The e-school is presented as an anti-human project of globalization, directed against the formation of the economic elite. Global education of the future is the main trend in the deliverance of a person's personality through a complete disregard for spirituality and morality. The economic elite is a fundamental

subject of the revival of the national economic system. It is necessary to radically change the worldview in the format of humanity for the formation of the national economic elite. The role of school and higher education in the process of countering dehumanization and the creation of a human future is revealed.

Keywords: spirituality, intellect, economic elite, global education, personality, spiritually-noosphere-sustainable economic development, identity, values.

Zaloznova Yu., Soldak M. *International High-Tech Cluster as a Component of the Modern Concept of European Integration into the Scientific-Educational and Innovation Space.* – P. 113.

Ukraine requires modern industry for stable, inclusive and sustainable economic growth, which is based on the development and implementation of innovative technologies in Industry 4.0. High-tech productions and services have significant innovative potential. In order to develop them, Ukraine should make its profit of the opportunities of integration into the European Research Area as a tool for adapting the standards and norms of the European Union in the field of education, science and innovation.

The work is aimed at substantiating scientific and methodological provisions for the formation of a relevant niche of Ukrainian-Polish scientific, educational and innovation space in the form of a pilot project to create an international high-tech cluster of Industry 4.0 with industrial enterprises and educational institutions.

The scientific and methodical provisions of the experiment on the formation of the relevant niche of the Ukrainian-Polish scientific-educational and innovation space in the form of a pilot project to create an international high-tech cluster are substantiated on the example of the Pridneprovsky economic region. It is noted that its key actor can be recognized as a research center – an institution that is focused on performing specific functions in order to scientifically and innovatively ensure the modernization of industry regardless of administrative and territorial boundaries. The effective functioning of science parks is necessary to combine education, science and industry. The establishment of a representative office of the main stakeholder educational institution of the Polish side on the territory of the science park in Ukraine and a representative office of the Ukrainian research center in the Polish science park should provide both parties with PR support in the territory of the participating countries, access to market research, expert advice, investors and programmers communication.

Keywords: high-tech cluster, scientific-educational and innovation space, industry, science park.